

Taxa postală plătită în num. No. 224.713-929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, fél-évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre: Havonta 1, negyedévre 3, fél-évre 6, egészévre 10 dollár. Hirdetések díjszabás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bányási zsidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

21. II. e. B. Budapest

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertetlen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jánosh E. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ára 5 lej

Péntek, 1933 márc. 10.

5993. EV ADAR II. XVI. EVF. 57 SZÁM.

Amikor Jorga nyilatkozik

Jorga professzor, az egykori főszakértő még mindig nem felejtette el kormányzásának aranjszép napjait.

Jorgának kitünő memóriája van. Nem felejtette még el, hogy miniszterelnök volt, csak éppen arra nem emlékszik, hogyan kormányoztak és milyen csufosan távoztak a hatalomról az ő szakértői.

És ilyeneket mond a professzor: „Nem tudtam befejezni művemét és más nem is fogja azt befejezhetni. Mert senkinek nem lesz olyan abszolút szabadsága, mint amilyen nekem volt”.

Utána néztünk mi is egy kicsit ennek a befejezetlen műnek. És rájöttünk arra, hogy a külpolitikában az orosz-román és a francia-román viszony elmérgesítése, a belpolitikában pedig a Jorga-Cuza barátok és hónapokon keresztül nem fizetett állami tisztviselők jeleztek a szakértői „mű” első stációját.

Ezt a művet csakugyan nem fejezhetette be Jorga.

Mert abszolút szabadsága lévén, idejében lehetővé tették neki és szakértőinek, hogy levonuljanak a hatalom dobogójáról.

Költségvetési illúzió

A hivatalhoz eszet, a pénzügyminiszter-séghez pedig ugylátszik fölösen sok optimizmust ad az Ursten.

Természetesen Madgearu is optimista. 1932-ben 21 milliárdot inkasszált az állam, de 1933-ban 23 és félmilliárd bevételre számít a pénzügyminiszter.

A parlament többség meg fogja szavazni a költségvetést, hiszen azért fizetik és ebből fizetik.

De miből fogja kifizetni a pénzügyminiszter illúzióit az ország lakossága?

Honnan és miből fogja fizethetni az ország a 18 milliárd lejes tartozást, amely a felelőtlenül gazdálkodó kormányok alig három-négy év leforgása alatt csak a belföldi szállítókkal szemben csináltak?

Ma a huszonhárom és félmilliárd lejes budget is illúzió csupán. Illúzió, amelyet a gazdasági és pénzügyi krízis egyetlen szélfuvása is összeroppantthat, mint egy kártyavárat.

De két évvel ezelőtt, tehát már a krízis hullós közepében 38 és félmilliárd lejes bevételi előirányzat kisajtolásáért attakolták meg a pénzügyminiszterek az adófizetőket, hogy legyen miből fedezni szükségtelen reformok és felháborító panamak luxusát.

Akkor felesleges fényvüzésre préselték ki az adófizetők erejét s ma már nincs honnan összehozni annyit, amennyit a tényleges szükségletekhez, az állami apparátus fenntartásához kell. Mert a politikában minden hiba megbosszulja magát s a történelemben minden bűn meg lesz torolva.

Igaz viszont, hogy ez legfeljebb csak késői elégtételül szolgál az adófizetőnek, segíteni már nem segít rajta.

Mit van meglnt a tanbetyár

Meg kell döbenni, amikor olvassa az ember, hogy mi történt Jasi megyében. Egy tizenhatéves liceumi tanuló megmérgezte magát és meghalt a kórházban. Levelet hagy hátra és kiírja benne azoknak a neveit, akik miatt eldobja magától életét. Egy tanárnő addig és olyan metódu. sokkal kinezta, hogy azokat már nem tudta többé elviselni. Egy másik községben egy elemi iskolai tanuló pusztult bele a verésekbe, amikor tanítójától kapott. Valahol egy apa feljelentést tett gyermeke tanítója ellen, mert „mestere” addig verte, amíg meghülyült. Egy tanítóképzedei hallgató a vonat elé vetette magát és meghalt. Ez is levelet hagyott hátra, amelyben jelezte, hogy igazságtalannul elbuktatták.

Nemcsak gyermekek megkínzásáról és halálbakergetéséről jönnek hírek, hanem egy basáskodó iskolaigazgatóról is, aki tanulókat jelenlétében szidalmazza, sőt bánalmazza intézetének egyik tanítóját, mert ez nem akart a szeretője lenni.

Jóval a háború előtt került köztudatba

Bécs polgármestere nem hajlandó végrehajtani a kormány ostromállapot rendeletét

Az osztrák szociáldemokrata párt bizalmatlansági indítványt tesz a kormány ellen

Bécs, március 9. Seitz bécsi polgármester meztagadta a szövetségi kormány gyűlekezési tilalomra vonatkozó rendeletének kihirdetését és végrehajtását.

Az osztrák szociáldemokraták össze akarják hívni az államtanácsot, hogy bizalmatlansági indítványt terjesszenek elő a kormány ellen. A lapok beavartott helyről úgy értesültek, hogy a kormány új ülészakra ősz előtt nem is hívja egybe a parlamentet.

Az ellenzék elhatározta, hogy mindazt, amit az új sajtójogi rendelkezések következtében a lapokban nyilvánosságra nem hozhat, a tartományi parlamentekben és az államtanácsban teszi szóvá. E beszédek közlését azután nem lehet megtiltani a lapoknak.

Róma, március 9. Az olasz sajtó helyesli a Dollfuss-kormány által életbe léptetett erélyes rendszabályokat. A Tribuna azt hangoztatja, hogy Ausztriának most életkérdésévé vált, hogy erélyesen

kormányozzák. Hasonló szellemben ír a Giornale d'Italia is.

Bécs, március 9. Az osztrák belpolitikai válság még jobban kiéleződött. Straffner dr., a nagynémet párt elnöke, aki Renner volt kancellár, nemzeti tanácsi elnök és Ramek keresztényszocialista vezetőpolitikus alelnök mellett a nemzeti tanács másodalelnöke volt és aki elnöktársai után szintén lemondott a nemzeti tanácsban viselt tisztségéről, ma nyilatkozatot adott a lapoknak, amelyben bejelenti, hogy keddre a parlamentet újra összehívja. Lépesét azzal indokolja meg, hogy tisztségéről lemondott ugyan, de senki sem vette át tőle az elnökséget, tehát neki jogában áll az alkotmány szerint a nemzeti tanácsot újra egybehívni. A Dollfuss-kormány változatlanul azon az állásponton van, hogy elnökség hiányában a parlament össze nem hívható és így Straffner lépése, amely a helyzetet kiélezte, továbbíratlan fejleményekhez vezethet.

Kétségbeesett erőfeszítések a leszerelési konferencia megmentésére

Japán résztvesz a konferencián, de fenntartja magának a fegyverkezés jogát. Ha csödbe megy a konferencia Németország fel-fegyverkezik. A kínai csapatok Peking felé vonulnak vissza

Genf, március 9. A japán leszerelési delegáció emlékiratot juttatott el Hendersonhoz, amelyet Tókióban készítettek s letáviratoztak Genfbe. A japán kormány a memorandumban közli a leszerelési konferencia elnökségével, hogy delegációját utasította a leszerelési tanácskozásban való további részvételre, de ugyanakkor a távolkeleti helyzetre való tekintettel Japán fenntartja magának a jogot a szabad fegyverkezésre, amíg azt a helyzet megköveteli.

Japán előreláthatólag március 20-án fogja bejelenteni kilépését a Népszövetségből.

A szovjet jegyzéket intézte a Népszövetséghez, melyben közli, hogy a távolkeleti kérdésben meg akarja övni teljes meglepését s ezért nem vesz részt a távolkeleti helyzet további figyelésére hivatott 23-as bizottságban.

Párizs, március 9. Macdonald és sir John Simon 24 óras párizsi tartózkodás után pénteken este vagy legkésőbb szombaton reggel Daladiervall együtt elutaz-

nak Genfbe. A két angol kormányfőru párizsi tartózkodása alatt nagyfontosságú tanácskozást folytat a francia kormányelnökekkel.

A Paris Midi szerint mindenképpen meg kell akadályozni a leszerelési tanácskozás csödjét, mert ez Németország új fegyverkezéséhez vezetne. Ezt a lehetőséget talán ki lehet zárni angol-francia megegyezéssel, amelyhez azután más országok is csatlakozhatnak.

Mialatt lázas tanácskozások folynak a leszerelési konferencia megmentése érdekében, addig a kínai csapatok japán légi raj állandó bombázásai közben rendetlenül vonulnak vissza Jeholból Peking felé.

Csang Hszie Liang marsall a japánok jeholi sikerei következtében lemondott az északkínai hadsereg főparancsnokságáról.

A Peking felé visszaözönlő csapatokat lefegyverzik, mert el akarják kerülni a volt főváros lakossága elleni rablási és fosztogatási kísérleteket.

ez a kifejezés: „tanbetyár”. Egy hatalmaskodó rendszernek egyik ága volt a tanítás körül elfajzott uraskodás. Az ur a tanár volt, vagy a tanító. Nem atyai mestere, jóságos életrevelője, becsületes utbaigazítója volt a tanító a gyermeknek, nem pedagógus volt, hanem kényur, felettis, pökhendi, gögös, testi fenytésre és lelki megaláztatásra berendezkedett — betyár. Természetesen nem minden tanféri volt ilyen, de abban a minden demokrácia híjján levő atmoszférában nyugodtan virulhatott az ilyen lápvirág.

Azóta sok minden megváltozott és természetesen meg kellett változnia a nevelés ezen részének is. A demokrácia fejlődésével mindenütt a gyermekek is nagyobb szabadságot kaptak, amire fogékony lelküknek nagy szükségük volt és a

tapasztalat igazolta, hogy az a nemzedék a hasznosabb, a jobb, az önállóbb és sorsa formálására alkalmasabb, amelyik nem ismerte a tanbetyárt.

Ha tehát azt olvassuk, hogy a népnevelésnek ez az elfajultsága ismét felbukant, az okokat nemcsak az emberekben keressük, hanem abban a légkörben, amely léysmit lehetővé tesz. Ha olvassuk hogy két héten belül a pedagógiai terrornak ilyen katasztrófális következményei is vannak, arra kell gondolnunk, hogy ennek a közoktatásügy mai rendszerében van a gyökere. Erre kell gondolnunk, bár kétkezdünk benne. Felsőbb helyen bizonyára vannak megértői annak a modern szellemnek, amely nem türi a gyermekek elleni erőszakoskodást és amely el fogja pusztítani a nevelésügynek ezt a korcs-hajtását.

VILÁG TÜKRE

Weizmann beszél

Megirta az Uj Kelet, hogy dr. Weizmann Chaim, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet volt elnöke, az angol parlament Palesztina-baráti tiszteletére rendezett nagyszabású Jewish Agency-banketten, mintegy száz képmi selő és ötszáz főnyi angol előkelőség előtt, mint a rendezvény enőke nagy beszédet tartott, amely különösen a német zsidók helyzetére vonatkozólag az egész világon élénk feltűnést és visszhangot váltott ki. Weizmann nagystilű beszédének teljes szövegét az alábbiakban közöljük:

Ha én a Zsidó Nemzeti Otthon és a zsidó nép barátai előtt beszélek, nem tudom elkerülni, hogy egy olyan állampotról beszéljek, amely ma este az első helyet foglalja el a mi kedélyvágunkban: a németországi zsidók rettenetes helyzetéről, amelybe önhibájukon kívül sodródtak. Örömmre szolgál, hogy Neville Laski, a Jewish Board of Deputies és Leonard G. Montefiore, az Anglo-Jewish Association elnöke, a nagy megpróbáltatás eme órájában hozzánk csatlakoztak a németországi zsidók iránti szimpátiánkban.

Mi, zsidók eleget szenvedtünk a múltban, szenvedni fogunk a jövőben is az üldöztetések miatt, de ki fogjuk állni azokat, feltéve, ha hűségesek maradunk öseink tradícióihoz. A német zsidók nagyon hozzájárultak hazájuk gazdasági, kulturális, művészi és tudományos fejlődéséhez. A háborúban — miként a többi országokban élő zsidók is — áldozatot hoztak az országért, amelyben élnek és amelyhez nemzedékek óta hűséggel ragaszkodnak; áldozatot, amellyel semmi esetre sem maradtak nemzsidó szomszédjaik mögött. Azt kellene hinni, hogy senkisé megfogja már kétségbe tenni a zsidók jogát a teljes állampolgárságra abban az országban, amelynek jólétéhez oly sokban járultak hozzá.

Mi, cionisták, akik nemzeti szabadságra törekszünk és igazán minden nép önrendelkezési jogáért szállunk síkra, utolsó vagyunk azok között, akik be akarnak avatkozni más népek belső ügyeibe. Nem kell itt különösen kihangsúlyoznunk, hogy a német népek legelemibb joga, hogy úgy szabályozza politikai és szociális életét, ahogy ezt a legjobbnak látja. De mint zsidók nem maradhatunk közömbösek — s azt hisszük, egyetlen elfogulatlan szemlélő sem, aki még tiszteletben tartja a jogot, és a fair play-t — ha ma egy olyan nagy országban, mint amelyen Németország, amely méltán büszke lehet népének kulturstandardjára, egy olyan politika veszélyeztetni az ősz zsidó polgárok gazdasági és politikai egzisztenciáját, amely az antiszemitizmust a maga legprimitívebb — mondhatni középkori — formájában programjának lényeges alkotórészévé tette. A civilizált emberekre — akár zsidók, akár nem — súlyos megrázkódtatás, látni, amint egy nagy nép, mint amilyen a német, barbárizmusba sülyed az állampolgárok egy csekély lét számú de az állam törvényeihez hűségese kisebbségével szemben tanusított magatartásában.

Németországi testvéreinknek ezt üzenjük: *legyetek bátrak és kitartók! A mi mélységes szimpátiánk voltak van. Egy szimpátia, amelyben összes angliai barátaink és az egész világon, a haladás és a humanizmus összes barátai velünk osztoznak.* Súlyos megpróbáltatásuk órájában tudják meg németországi és a többi országokban élő zsidó testvéreink, — akik zavaros előítéleteknek és egy pártpolitika akrapulus nélküli, rövidlátó céljainak esnek áldozatul —, hogy nincsenek egyedül hanem mögöttük áll maradék nélkül

és teljes egészében a felvilágosult közvélemény, a zsidó és a nemzsidó egyaránt, az összes civilizált országokban és különösen Angliában — Balfour, Chamberlain és Disraeli Angliájában. Nem szeretnék sokáig időzni e fájdalmas témánál — sokkal fájdalmasabb, mint hogy nem is tehetünk egyebet ebben a pillanatban, mint várni —, de volna még egy szavam: a mai Németország világnézeti lecke a világ egész zsidósága számára.

Engedjék meg, hogy befejezésül egy örövendesebb témához nyuljak. Palesztina ma az egyedüli ország a világon, amelyben a zsidó kultúrájának és életideáljának szabad fejlődését létfen tartásának eszközeivel és szerzett jogaival kapcsolhatja össze. Palesztinában nem kell senki előtt bocsánatot kérnünk a mi különös létünkért. És enél fogva Palesztina nemcsak egy kicsi ország, amely a zsidók egyre nagyobb számának nyújt hazát és létfontartást, hanem sokkal többet jelent, többet, mint maga a Zsidó Nemzeti Otthon: *Palesztina mindinkább egy olyan centrummá fejlődik, amely erőt, bizalmat és vigaszt sugároz az egész világon üldözött és bántalmazott zsidó közösségekre.* Növekedésében és terjeszkedésében rejlik annak biztosítéka, hogy a zsidó szellem és a zsidó tradíció nem fog elmerülni a pusztulásban hanem maradandó örök életre hivatott Boldog vagyok, hogy ma este sokkal kedvezőbb képet nyújthatok önöknek Palesztináról, mint az elmúlt években. A zsidók és nemzsidó sajtó jelentései szerint Palesztina ma egy valóságos eldorado. Nem is lehet csodálkonizni azon, ha az emberek a mai világtudatosság idejében, amely oly sok hatalmas és gazdag országot rendített meg alapjaiban, egy bizonyos foku bámulattal néznek egy olyan országra, mint Palesztina, amely nem rendelkezik természeti segélyforrásokkal, továbbá jeles politikai komplikációkkal kell megküzdnie és mégis egy boldog színterületet mutatja a külvilágnak, ahol nem ismerik a munkanélküliséget, a jövedelmi adót és a költségvetési deficitet.

Azok közülünk, akik tisztában vannak Palesztina helyzetével és a mandátárius kormányzat kezdetétől fogva figyelemmel kísérték az ország fejlődését, valószínűleg nem hajlamosak a mai kedvező helyzet jelentőségének túlbecsülésére, ha természetesen remélik is, hogy ez a helyzet korlátlanul folytatódni fog. Mi tudjuk, hogy minden új ország építésénél a depresszió periódusai váltják fel az ilyen prosperitások korszakait. Helytelen volna túlságosan komolyan venni az ilyen átmeneti visszaeséseket, mint ahogy hibás volna az ilyen „hausse“-periódusnak is túlméretezett jelentőséget tulajdonítani. A gazdagság s a nélkülözés évei természetesen jelenségek egy fiatal ország fejlődésében. Egyet azonban, véleményem szerint, teljes bizalommal mondhatunk, amit ez előtt nem mondhattunk: két dolgot bizonyítottunk be az utóbbi évek során: Elsősorban azt, hogy Palesztinát fel lehet építeni, másodsorban, hogy Palesztinát zsidók által lehet felépíteni.

Ami Transzjordániát illeti, politikailag ezt az országrészt, — jóllehet angol mandátum alatt —, elszakították Nyugatpalesztinától és kifejezetten a mandátumnak azon meghatározásai alól vonták ki, amelyek a Zsidó Nemzeti Otthon alapítását írják elő. Transzjordánia gyéren lakott terület, emellett nagyobb és termékenyebb mint Palesztina, de zsidó bevándorlás nélkül továbbra is a szegénység bilincsei között kell hogy szülessen, el van hanyagolva és jelentős pénzügyi segínyt igényel az angol kormánytól, hogy közgazdasági költségeihez hozzájárulhasson. Sok transzjordániai törzs közel áll az éhhalálhoz. A zsidók távolról sem akarnak beavatkozni Transzjordánia politikai státuszába. Egyedül a fejlődés természetes menete vezet oda, hogy idővel a Jordán nyugati részéről annak keleti partjára is kiterjedjen tevékenységük, egy olyan országra, amely végeredményben mégis Palesztinának egy részét képezi.

Más szóval kifejezve: ha a Balfour-deklaráció nem is kelt át a Jordánra, a zsidók azonban ezt ennek ellenére is megtehetik. És ehhez hozzáfűzhetem: nem abban a szellemben, mint ahogy egykor Jozsua idejében történt. Mert mi nem karddal, hanem ásóval és ekével megyünk. Itt kínálkozik a nagy alkalom a két faj közötti termékeny együttműködésre, egy olyan együttműködésre, amelytől mindkét

A SELECT mozgóban

ma kerül bemutatásra az

ARSEN LUPIN

rendkívül kalandor film. Főszerepekben:

John és Lionel Barrymore

Számtalan izgalmas regénynek és ezek nyomán készült filmek zseniális szelhám-alakja ARSEN LUPIN, a nagyszerű humorú és rendkívül rokonszenves uribetörő, ki a legelőkelőbb körökben forog és páratlan hidegvérrel a legvakmerőbb csínyeket követi el, anélkül, hogy egy pillanatig is ellenszenves lenne. A ragyogóan szép felvételek és hálás téma mellett a filmnek kimagasló értéket ad a BARRYMORE színész dinasztia két legkiválóbb tagjának JOHN és LIONEL BARRYMORENAK mesterei játéka.

! Ezen film Clujon csak a Select-mozgóban fut!

ország jövője függ. Az utóbbi hónapokban kísérletek történtek e kívánatos célok irányában. Mi tudjuk, hogy minden zsidó tevékenység Transzjordániában sokban függ attól, hogy szíves kapcsolataink legyenek az arabokkal. En csak annyit mondhatok, hogy nem szabad kihasználatlanul hagyni egyetlen utat sem ebben az irányban. Tekintet nélkül arra a politikai agitációra, amely ezzel kapcsolatosan ellenünk folyik, az az érzésem, hogy a tények kéréllhetetlen logikája és a gazdasági nyomás végeredményében a zsidó és az arab törekvések egye sülésehez fognak vezetni a Jordán mindkét partján. Nem kell hangsúlyoznom, hogy egy ilyen munka, különösen kezdetleges stádiumában, nagy körültekintést és tapintatot követel, de biztos vagyok benne, hogy ebben nem lesz hiány.

Egy kísérleti stádium végén állunk ma. Éveken keresztül természetesen nehéz

seégeket kellett leküzdenünk, egy elhanyagolt országban, amelynek erdőit kiirtották, amelynek vizei hasztalanul folytak. Sok pénzre volt szükség, hogy ezeket az akadályokat leküzdhesseük. Azóta, hogy a háború után megkezdődött építési tevékenységünket, negyvenmillió fontot investáltunk Palesztinába. Ennek a nagy összegnek az investálása azonban egy angol mandátum alatt álló országban sem hozta volna meg a biztató eredményeket, ha nem jöttek volna a mi chalucaink, a mi uttörőink a nehéz munka szolgálatába. Ma elmondhatjuk, hogy fáradozásaink gyümölcse egyre láthatóbb az egész világ előtt, dacára a különböző szakértő-bizottságok véleményének, akik gyökerestől akarták kitépni a mi ültetvényeinket. A Nemzeti Otthon mélyen begyökerezett a talajba, oly annyira, hogy a jövőben el fog menni a kedvük a kutató szellemeknek a hasonló kísérletektől.

Napirend előtt...

Városi és falusi konverzió, rokkantilletékek, szobrok, autobuszok, ostromállapot és honatyák beszédei és sok más sérelem

Bucuresti-Bukarest, március 9. (Az Uj Kelet tud.) A napirendelőtti kérdések és közlések során tegnap is több bejelentés történt a kamarában. Fontos és kevésbé fontos kérdések, komoly és kevésbé komoly problémák, de mindmennyi érdek és színes folt a gazdasági és politikai közélet palettáján.

Mi váltik áprilisban esedékesek?

Április hónapja a törvényhozás részére sok problémát jelent. Nemcsak a költségvetési év kezdete április elseje — amiért is addig feltétlenül tető alá kell hozni a büdzsétörvényt —, de bizonyos átmeneti időre hozott törvények is áprilisban járnak le. Így hatályát veszti március 31-én a városi ingatlanok árverését felüggesztő törvény és hatályát veszti április 26-án a konverziós törvény felfüggesztésével együtt megszavazott ama hat hónap, amelyen belül az agrártartozások miatt szünetel az eljárás.

A képviselőház tegnapi ülésén több képviselő szóvá tette ezeket a kérdéseket.

Pompiju Joanitescu, a kormánypart egyik vezetője tette szóvá a törvényhozás áprilisi esedékességeit és felvilágosítást kért: mi történik?

Mironescu belügyminiszter válaszolt, aki közölte, hogy a megfelelő javaslatok már készülnek és megfelelő időben a Ház elé kerülnek. Constantinescu-Bordeni még kérte, hogy a statisztikai adatokat, amelyeket időközben a falusi és városi konverzióra vonatkozólag egybegyűjtöttek bocsássák tájékoztató céljából a képviselők rendelkezésére. Hozzátette még, hogy közben a gazdasági válság kimélyült, az adós és hitelező közötti viszony még feszültebb lett, a hitel pedig teljesen megszűnt.

— A városi és falusi konverzió — mondta — nem odázható tovább anélkül, hogy valóban veszélybe ne jusson az ország közrendje, amelyet csak a gazdasági nyomorúság oldaláról fenyeget veszély.

Igy tehát hamarosan megint életfontosságú törvénytervezetek kerülnek a törvényhozás elé és nagy várakozással tekintenek a konverziós törvények elé anélkül is inkább, mert — mint ismeretes — időközben a semmitőszék alkotmányellenesnek nyilvánította az Argetoianu-féle konverziós törvény legfontosabb és leglényegesebb intézkedéseit. Minden párt és maga a kormánypart is most végleges megoldást vár egy falusi, mint a vá-

rosi tartozások rendezésében, már pedig a genfi meg egyezésekkel ezeket a problémákat igen nehéz lesz összhangba hozni.

A hadirokkantakért

Roznoveanu szocialista a hadiözvegyek, árva és rokkantak segélyeit és nyugdíjait tette szóvá, amelyeket az állam már 6—8—10 hónapja nem fizet. Kérte, hogy ha már a háború életben maradt áldozatai nem kaphatják meg egy összegben az illetményeiket, legalább negyedévi járandóságukat fizessék ki, mert ezeknek a kategóriáknak a nyomora leirhatatlan.

Szobrot az erdélyi nagy hazafiaknak

Ghimbesanu lupista felemlítette, hogy Horia, Cloșca és Crisannak, akiknek em-

Uránia Mozgóban

nagy érdeklődésre való tekintettel egy néhány napig

„Schönbrunni álom“

pompás filmoperett, főszerepekben:

Eggert Márta — Hermana Thimig

Verebess Ernő — Hans Juntermann

lékezetét éppen most ünnepelték ország szerete, nincsen még szobra és követelte e szobrok felállítását. Hasonlóképpen ajánlotta, hogy sürgősen helyezze el a kamarába üléstermében a még élő erdélyi nagy hazafiak mellszobrát. Ezek a következők volnának: Maniu Gyula, Vaida Sándor, Pop-Cicio István, Goldis László, Miron Christea. A javaslatot az összes pártok megtapsolták.

Autobusz és vasút harca

Érdekes közleményre hívta fel Modreanu lupista a közlekedésügyi miniszter figyelmét. Bukarest—Pitesti—Curtea de Arges között 40 autobusz közlekedik oda és vissza és ezek a járművek zsufolva vannak utasokkal, míg ugyanezen a vonalon a személyvonatok üresen közlekednek. Ennek oka, hogy az autobuszok viteldíja 80 lej, míg a személyvonat harmadik osztályán egy jegy ára 126 lej.

— Így érthető — mondotta Modreanu —, miért zár veszteséggel a CFR személyforgalma, hiszen az autobuszokhoz azon a vonalon csak 40—50 embert kell alkalmazni, míg azon a vasúti szakaszon 400—500 tisztviselőt és munkást foglalkoztatnak.

Ajánlotta: vagy szállítsák le a vasúti jegy árát, vagy vonják be az autobuszjáratok engedélyét. Mindenesetre érdekes probléma, hiszen ha a vasut és autót között most a vasúti tarifaredukció után is ilyen aránytalanság áll fenn és a vasut amugyis ráfizet a személyforgalomra, nem kétséges, hogy az autók konkurenciája nem küzdhető le és hatalmi eszközökkel — amint az interpelláló honatya is ajánlja — koncessziómegvonással, csak ideig-óráig lehet a fejlődés ememenetét feltartóztatni. Nincsen messze az idő, amikor a nehézkes és drága vasutat a fürge és olcsó autobuszok fogják felváltani.

Ahol megtiltják a képviselői beszéd közlését...

A bozontoshaju Neculcea ezredesnek is volt ma egy kis sérelmezi valójára. Jasi környékén — az ostromállapotra való hivatkozva — mondotta — nem engedélyezik a képviselőket a kamarában elhangzott beszédeinek terjesztését, ha azokat kis brosurák alakjában akarják forgalomba hozni. A bejelentés egyrészt azért keltett derűtséget, mert a belügyminiszter kérdésére Neculcea nem tudta megmondani, hogy ez melyik helységben történt meg, másrészt azért, mert sokan és alulirott is, azon a véleményen vannak, hogy azokat a beszédeket jobb lenne el sem mondani, nemhogy röpiratok alakjában is terjeszték. (dr. k. b.)

Zsidó-arab békeünnep Pardess Chana kolónián

Herbert Samuel fia az Émek kormányzója

Jeruzsálem, március 9. A PICA Pardess Chana nevű kolóniáján békeünnepet tartottak a zsidó kolonisták és a szomszédságban lakó arab beduinok. Mintegy ezer zsidó és arab vett részt az ünnepségen. Számos törzsfő és kormány-tisztviselő volt jelen. Az ünnepet keleti tradíció szerint ülték meg, előbb egy szokásos békekeremóniát rendeztek, amelynek keretében a beduinok kötelezték magukat, hogy soha sem fogják megtámadni zsidó szomszédjaikat.

Jeruzsálem, március 9. Edwin S. Sa-

muel, Sir Herbert Samuel fiát a nazerethi kerület kormányzójává nevezték ki. Így az ő fennhatósága alá került az Émek Jezrael is, a palesztinai zsidó kolonizáció legjelentősebb centruma. Edwin Samuel eddig a jeruzsálemi dsztrikt alkormányzó tisztségét töltötte be és biztosra veszik, hogy a megüresedett pozícióra újra zsidó tisztviselővel fogják betölteni. Edwin Samuel, aki egy ízben a chalucookhoz akart lecsatlakozni, apja főkormányzó kinevezése óta él Palesztinában és azóta el sem hagyta az országot.



VICHY-ETAT termék



VICHY-ETAT SÓ
VICHY-ETAT Pasztillák
VICHY-ETAT Tableták

Az ásványvízből kivont természetes só alkalikus víz készítésére.

2—3 pasztilla étkezés után megkönynyíti az emésztést.

Az emésztés elősegítésére szolgáló szikvíz otthoni készítésére.

Óvakodjunk az utánzatoktól és hamisítványoktól!

Lo

Egy n...
ban ism...
urral. M...
francia...
előtt, am...
még Kör...
sünk első...
kodás n...
évvél ez...
és akkor...
Klein I...
sieur Co...
saját au...

... b...
a filmbe...
egy Citro...
zet öteze...
kot fizet...
jük a...
Citroen-k...
Beszélte...
tel, inne...
de csak...
ugyanesa...
lefotogra...
talán ug...
hősünk a...
ben meg...
mint aho...
megvereg...
jelenet...
behozni...
tetszeni...
a hősünk...
lálkozik...
ház fizet...
táncosnő...
teraszán...
dét és ez...
egy este...

Szóval...
épen jó...
producőr...
mert Kö...
előállítás...
részét. El...
tehetsége...
ran előf...
gára egy...
Körösi e...
melletti...
akkor bá...
a hősnek...
helyre és...
tokkal is...
solyagva...
hely var...
ben a cé...
kötött öt...

De ad...
már alig...
vagon s...
röl:

Londonb...
a követk...
dívat. A...
sem lehe...
értéktele...
az évek...
structol...
és nem t...
ön meg...
tollat új...
hajlandó...
frankot...
Igy hang...
már L...
structol...
küdtek...
cég rak...
visszajöt...
munkát...
... elő...
nosait k...
lük, hog...
dívatoss...
— hangz...
sima vor...
ságu sap...
lenek a...
ra felke...
próbálta

Louis Corosy-Körösi-Klein karrierje Kolozsvárról Budapesten át Párizsig

Két vagon strucc-toll története

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Párizs, március hó.

Egy nagy párizsi filmcég irodájában ismerkedtem meg Louis Corosy ural. Monsieur Louis Corosy ma már francia állampolgár, de tíz évvel ezelőtt, amikor Budapestről elutazott, még Körösinek hívták és a beszélgetésünk első tíz percében minden tartózkodás nélkül bevallja, hogy tizenöt évvel ezelőtt még Kolozsváron lakott és akkor még a sokkal szerényebb Klein Lajos névre hallgatott. Monsieur Corosy-Körösi-Klein ma már a saját autóján jár, ötszobás apartman-

ja van az Etoile környékén, egyike azoknak a kevés Erdélyből ideszárma zottaknak, akik karriert csináltak a Szajna partján.

Monsieur Corosy ma a legkeresettebb film-reklám ügynök és alig szül ma a francia fővárosban egy olyan film, amelynél ki ne kérné Körösi ur tanácsát. Ha elkészült a film kézírata, a producőr felkeresi Körösi háromszor huszonnégy óra alatt rösih háromszor huszonnégy óra alatt előáll az ajánlatával. Valahogy ilyen formán:

Filmművészet és reklám

... beszéltem a Citroen-gyárral, ha a filmben lejátszódó autóüldözésben egy Citroen-autó fog győzni, a gyár fizet öt ezer frankot, külön öt ezer frankot fizet akkor, ha a hősről úgy készítünk a „premier-plan” képet, hogy a Citroen-kocsi márkája jól lesz látható. Beszéltem a Dunlop pneu-képviselővel, innen három ezer frankot kapunk, de csak abban az esetben, ha a hősről ugyancsak premier-planban együtt lesz a fotográfus a Dunlop-kerékkel. Ezt talán úgy lehetne megoldani, hogy a hősről az autóüldözés után jókedvben megvergeti az autót gummiját, mint ahogy győztes paripa szügyét megvergeti a díjat nyert zoké, ez a jelenet mondok három ezer frankot fog behozni de a közönségnek is nagyon fog tetszeni. Na, de menjünk tovább... ha a hősről a Café de la Paix előtt találkozik azzal a táncosnővel, a kávéház fizet három ezer frankot, de ha a táncosnő valamit fogyaszt a kávéház teraszán, mondjuk egy eszéze csokoládét és ez annyira izlik neki, hogy még egy eszézevel kér a pincéértől, akkor

kapunk a jelenetért öt ezer frankot, de a kávéháznak egy kikötése van, hogy a táncosnő és a csésze, amelyen rajta van a kávéház neve, premier-planban jelenjen meg a vásznon. Beszéltem továbbá a Simon-kosmetikai intézettel. Van ugyanis egy jelenet a kézírásban, amikor a táncosnő kétségbeesetten zokogni kezd és ráborul az asztalra. Nos ezt a jelenetet úgy kell megrendezni, hogy amikor a táncosnő ráborult az asztalra, egy közelképből látjuk a zokogó táncosnő fejét és az asztalon a Simon-kosmetikai intézet készítményei A Simon-arekrém, a Simon-puder, a Simon-ruzs. A táncosnő zokog és a könnyei ráfolynak a Simon-arekrémre. Ez abszolút nem fogja hátráltatni a csokoládé... és tízezer frankot kapunk ezért a jelenetért. Ja és még valamit. Amikor a táncosnő befejezte a táncot, akkor természetesen fel kell, hogy frissítse puderral az arcát. Természetesen Simon-puderral, de úgy, hogy a közönség jól lássa a puderdoboz felírását...

A reklámember munka közben

Szóval így dolgozik Körösi ur és ha épen jó hangulatban van, akkor a film producőr boldogan dörzsölheti a kezét, mert Körösi egyedül összehozza a film előállítás költségeinek legalább a negyed részét. Egyedül a filmírók gyűlölik ezt a tehetséges reklám-embert. Nagyon gyakran előfordult már, hogy Körösi kívánságára egész jeleneteket kellett átírni, ha Körösi egy jó szerződést köt egy párizsmelletti kiránduló hely tulajdonosával, akkor bárholyan is tiltakozik a filmíró a hősről ki kell rognia a kiránduló helyre és még ha öngyilkossági gondolatokkal is van tele a feje, boldogan mosolyogva kell gyönyörködnie a kiránduló hely varázslatos szépségében, mert különben a cég nem hajlandó megfizetni a kikötött öt vagy tízezer frankot.

A két vagon strucc-toll története

De adjuk át a szót Körösi urnak, aki már alig várja, hogy beszámoljon a két vagon strucc-toll fantasztikus történetéről:

...éppen egy évvel ezelőtt történt, Londonból felkeresett egy ur és elmondta a következőket: A strucc-toll ma már nem divat. A strucc-tollat ma már semmire sem lehet használni. A strucc-toll teljesen értéktelen holmivá vált. Egy angol cég az évek folyamán két vagon mennyiségű strucc-tollat halmozott fel a raktáraiban és nem tud vele semmit sem kezdeni. Ha én meg tudom azt tenni, hogy a strucc-tollat újból divatossá tegye, az angol cég hajlandó fizetni önnek egy millió francia frankot és tízpercentet a forgalomból. Így hangzott az ajánlat. Másnap délelőtt már Londonban voltam. Megnéztem a strucc-tollakat. Naftalinba ágyazva ott fektetve gondosan ládába csomagolva a cég raktárában. Aláírtam a szerződést, visszajöttem Párizsba és megkezdtem a munkát.

...először a nagy divatházak tulajdonosait kerestem fel és megkérdeztem tőlük, hogyan lehetne a strucc-tollat újból divatossá tenni. Ez teljesen ki van zárva — hangzott a válasz — a modern hölgyek — sima vonalú kosztümjei, a tenyérnyi nagyságú sapkái vagy kalapjai összeegyeztethetetlenek a strucc-toll barokk vonalaival. Sorra felkerestem a divatrajzolókat. Velük próbáltam beszélni. Nagyon nehéz dolog

— mondták a divatrajzolók — de meg lehet próbálni. Készítettek néhány tervet. Nagyszerűen sikerültek a rajzok. A sima kosztüm gomblyukában virág helyett egy kis strucc-toll csokor díszlett. A kis kalap egy hosszú strucc-tollal volt átszurva. Nos uraim — mondtam — tessék ezt az új divatot lanszírozni. Az egész kontinensen csak nekem van strucc-tollam. Tehát az elszámolás egészen könnyű lesz. A strucc-toll divat nem tarthat tovább három hónap, ha a stókk kifogy — vége lesz a divatnak. Három hónap múlva az urak ide jönnek és az üzleti könyvekből megállapítjuk, hogy melyik cég mennyi strucc-tollat fogyasztott és önök a forgalom után megkapják a maguk hét percentszázalékát.

Vége a strucc-tollnak, vége a divatnak

...és a divatrajzolók elfogadták az ajánlatomat. Párizsban több mint ezer divatrajzó dolgozik, de én csak az egészen előkelő, márkás rajzolókkal beszéltem. Tudtam, hogy a többiek, a kis kaliberű rajzolók kénytelenek lesznek utánuk táncolni. És a kampány sikerült. Az első vagon strucc-tollat áthoztunk a csatornán. Tíz jó ügynökünk volt, akik sorra felkeresték a nagy divatházakat és a dolog már ment magától. Megjelentek a manekinjeink a strucc-tollas kalapokkal, a strucc-tollas csokorokkal, „Strucc-toll az új divat” felírással megjelent néhány cikkünk és néhány nappal később már a Bois de Boulogne sétányain megjelentek az első kliensek is, akik mint jól értesült divathölgyek, sietve engedtek a szeszélyes divat parancsának. Három héttel később ájtott Londonból a második vagon strucc-toll szállítmány is. Nagy hossz volt a strucc-tollban. Elmeséltem vállalkozók nagy tételekben vásárolták tőlünk a strucc-tollat és mint párizsi divatkülönlegességet szállították Bécsbe, Budapestre és Amerikába. És amikor a második vagon strucc-toll készletünk is elfogyott — vége lett a divatnak. Körlevélben tudattuk az összes divatházakkal, hogy a strucc-toll-stokkunk elfogyott és csak újabb öt év múlva leszünk abban a helyzetben, hogy ilyen nagymennyiségű strucc-tollstokkal rendelkezessünk.

...a kampány befejeztével megcsinál-

tuk az elszámolást. Az angol cég fantasztikus összegeket keresett a strucc-tollal. Én megkaptam a millió frankomat, kifizettem a divatrajzolóknak a kikötött hét percentszázalékot, a megmaradó három percentszázalékosan szintén az én folyószámlámra került. Szép, kerek, befejezett kampány volt. Egy fair üzlet, amilyent csak nagyon keveset csinálnak a mai város időkben. Ha kedve van, jöjjön most velem, felmegyünk egy divatlap kiadóhivatalába és kikerestetem magának a tavalyi divatlapokat és ha ön már nem

Corso mozgó
PREMIER! PREMIER!

Mit ér a szerelem?

vigoperett.

Főszerepben: Jenny Jugo, Max Hansen

emlékezne a strucc-tolldivatra, ott újból elgyönyörködhet a kecses strucc-tollt átszurt kis kalpagokban és a strucc-toll-csokorokkal díszített kosztümökben...

Monsieur Corosy-Körösi-Klein melegen megrázza a kezemet és gyors léptekkel indul el a filmtársulat vezérigazgatói szobája felé. Egy új milliós film készül és Körösi urat meghívták a szcenárium megbeszélésére. Farkas Aladár

Sorra tartóztatják le és utasítják ki Németországból a román állampolgárokat

Retorziókra készül a Vajda-kormány

Bucuresti-Bukarest, március 9. (Az Uj Kelet tud.) A külügyminisztériumhoz érkezett jelentések szerint a legutóbbi berlini eseményekkel kapcsolatosan a német hatóságok különösképpen a rendőrséggé alakított Hitlerista rohamcsapatok sorozatos letartóztatásokat eszközölnek a Berlinben ideiglenesen megállapodott vagy átmenetileg ott tartózkodó idegen alattvalók között. A jelentés szerint, amelyet a berlini román követség továbbított, a letartóztatottak között igen sok román állampolgár van, akiket a hitlerista csapatok minden további nélkül kommunis-táknak minősítettek. A berlini román követség érdeklődésére azt a választ kapta,

hogy az összes letartóztatások a kommunis-ták ellen irányult, tehát a román állampolgárokkal szemben sem tesznek ebben az ügyben kivételt.

A letartóztatottak közül többek ellen kiutasítási végzést bocsátottak ki, sőt a Berlinben letartóztatott romániai állampolgárok első transzportját már utnak is indították. Sava Radulescu jelentést tett a történetéről a Bukarestbe érkezett Titulescu külügyminiszternek. A kormány a legrövidebb időn belül vizsgálat tárgyává fogja tenni a kérdést, vajjon nem-e volna helyénvaló ugyanilyen eszközökkel fellépni a Romániában élő német alattvalók egy részével szemben is.

A nemzetközi pénzpiac optimista lett a dollárral szemben

Roosevelt rekonstrukciós programja és takarékosági terve

Párizs, március 9. A lapok newyorki jelentései szerint az amerikai földművelésügyi minisztérium hivatalos kimutatása is megállapítja, hogy az élelmiszerek árai az amerikai városokban a bankválság óta jelentékenyen emelkedtek. Amerika aranykészlete jelenleg 4240 millió dollár értékű.

Washingtonból jelentik: A demokraták a törvényhozás mindkét házában megszerveztek s ez előre is biztosítja, hogy Roosevelt ma előterjesztendő rekonstrukciós javaslatának nagy többsége lesz. A nemzetközi pénzpiacokon egyébként

már kevésbé pesszimistikusak a dollárral szemben. Kezdi belátni, hogy az amerikai valutával komolyabb baj aligha történhetik.

Az amerikai bankválság elsimulása után Roosevelt takarékoskodási intézkedéseket fog végrehajtani. Hir szerint meg szüntetni a Reconstruction Financet és a Stabilisation Corporationot, valamint építési takarékpénztárakat, szövetségi farmhivatalokat és más Hoover által teremtetett és be nem vált hivatalos intézményeket. Ezenkívül sor fog kerülni hivatalok összevonására is.

Iorga Párizsból is a liberálisokat reklamálja a hatalomra

„A határozatlan Korona most egy széthúzó pártra támaszkodik”
A volt miniszterelnök az oszromállapot ellen

Párizs, március 9. Iorga professzor most tartja szokásos évi történelmi előadássorozatát a párizsi egyetemen. A szakértő kormány volt miniszterelnöke Velenecéről, a város történelmi multjáról és jelenéről tartott rendkívül nagy érdeklődéssel kísért előadást. Az Adeverul párizsi tudósítója felkereste Iorgát és megkérdezte, hogy mi a véleménye Románia belpolitikai helyzetéről. Iorga, mint rendesen, most is eredeti és érdekes módon választott a kérdésre.

— Sem Rómában, sem Párizsban nem akartam nyilatkozni a mi jelenlegi viszonyainkról. Mert ha nyilatkoztam volna, mint azt, hogy nálunk a helyzet nagyon rossz. A határozatlan korona egy kohézió nélküli pártra és egy inkonzekvens emberre (Titulescu) támaszkodik. Hogy legalább egy-két évi belpolitikai stabilitás következzen be, a liberálisokat kellene hatalomra hívnunk, akik szerencsére még nem morzsolódtak fel teljesen.

— Az én kormányzásom? Félbe kellett hagynom egy munkát, amelyet nem tudtam befejezni s amelyet senki más nem tud folytatni, mert senkinek sem lesz olyan abszolút szabadsága, mint amilyen nekem volt. Most az oszromállapot alatt nem lehet olyan dolgokat csinálni, mint amilyeneket én csináltam, aki csak az autoritásra és az ország jelenlegi törvényeire támaszkodtam.

Eddig a Iorga nyilatkozata, amelynek három érdekes vonatkozása van. Az egyik a legfelsőbb alkotmányos fórum megtartására vonatkozó megjegyzés, a másik pedig az, hogy Iorga, ha csak a sorok között ugyan, de állást foglal az oszromállapot ellen. Nem érdektelen végül az a kitartás, amellyel a volt miniszterelnök, aki egyébként hosszú időn keresztül el-lensége volt a liberálisoknak, uton-utfélen követeli Duca pártjának hatalomra hívását. A volt miniszterelnök nyilatkozata élénk visszhangra talált Bukarestben.

Drákói ítéletet hozott a kolozsvári törvényszék a szeszmonstre-perben

A vádlottak nagyrészét hat hónaptól két évre terjedő börtönbüntetéssel sújtotta. Összesen harminchárom és félelv börtönt osztott ki a törvényszék a vádlottak között

Cluj-Kolozsvár, március 9. (Az Uj Kelet tud.) Már féltizenegy óraker mozdulni sem lehet a törvényszék második szekciójának tárgyalóterme előtt elhuzodó széles folyosón. A szeszmonstreper ítéletki-hirdetéséhez többszáz ember gyülekezett itt össze és várják a szenzációkban gazdag monstreper utolsó nagy jelenetét. A vádlottak és hozzátartozók, a védők és a közvetlen érdekeltek mellett nagy esomó diák jött meghallgatni az ítéletet, de itt van a bírói karnak valamennyi tagja, aki nincs más tárgyalásknál elfoglalva. A Decusara-Cojocaru tanács a kora reggeli óráktól kezdve tanácskozik. Szerdán reggeltől estig szövegezték az ítéletet.

— Rossz jel a vádlottak szempontjából — mondja egy fiatal ügyvéd. — A felmentő ítélet megszövegezéséhez nem kell ennyi munka.

Egyesek már tudni vélik, hogy a törvényszék hat hónaptól két évig terjedő büntetéseket fog kiosztani. Ez a jóslat be is igazolódott. A védelemre kutsoló nagy csatája a vádlottakért elozslatta ugyan azt a kínos atmoszférát, ami a per kezdésétől lebegett ebben a már sok nagy pert megélt tárgyalóteremben. De annyit nem sikerült egyelőre elérnie, hogy a törvényszék elévültnek minősítse a vádlottaknak tulajdonított kihágásokat.

Tizenegy óraker életveszélyesen zsúfolt a terem. A közönség fele nem kapott ülő helyet, ott szorongtak állva, egymás hegyén-hátán mindazok, akiket érdekelt a szeszítélet.

Névsorolvasás

Előbb Decusara tanácselnök vonult be a terembe, utána Cojocaru bíró jön, követi őket a törvényszéki jegyző, majd Colfescu ügyész ismert figurája bukkan elő a tanácskozási teremből. A jegyző névsort olvas: három-négy vádlott nincsen jelen. Betegek. Majd a jegyző megkezdi a vastag papírköteget a felolvasását, a melybe a törvényszék az ítéletet sürítettte össze:

Az elítéltek névsora

— A törvényszék bünösnek minősíti... És felsorolja az összes elítélteket, a törvényparagrafusokat, amelyeknek alapján elítélik. Farkas Lajossal kezd, utána következnek Salamon Móric, Farkas Samu, Léb Samu, Kohn Elek, Salamon Abi, Jakab Jenő, Klein Fischl, Sopon Joan, Turdeanu Pantelimon, László Vilmos, Weinstein Gyula, Rosenberger Ferenc, Boer Andor, Strohl Mór, Bárány Lajos, Russu Nicolaie, Farkas Jakab, Dávid Mihály, Rotschild Sándor, Rosenwasser Lajos, Rosenwasser Mayer, Salamon Aron, Hirsch Jenő, Czitrom Samu, Kovács György, Kieselstein Manó, Grün Adolf, Salamon Vilmos, Salamon Lajos, Schönhaus Miksa, Braun Sándor, Gáspár István, Teszler Jenő, Nagyfaludi Nándor, Boca Vasile, és Dávid Cornél. Az ítéletnek ez a része egész sereg törvényparagrafust idéz, főként az 1927-es szeszítörvény 42. paragrafusának e) pontját, az 1930-as szeszítörvény 158. I. és III. szakaszát, a büntetőtörvény 68, 69, 391. 70 95. 97. olykor a 91 és 92. paragrafusokat is és miután mindezeket felsorolja, tér rá a tényleges ítéletre, amelynek felolvasása alatt a hallgatóság hol felszisszen, hol a meglepetés moraja zug fel.

A szászfenesi vádlott csoport ítélete

Az ítélet a következő: Farkas Lajos szeszgyáros és szeszraktáros két évi börtön, Salamon Móric szeszgyáros két évi börtön, Farkas Samu egy évi börtön, Léb Samu egy hónap, Kohn Elek (Szamosujvár) egy hónap, Salamon Abi hat hónap, Jakab Jenő hat hónap, Klein Fischl (Szászfenes) hat hónap, Sopon Joan hat hónap, László Vilmos három hónap, Weinstein Gyula két év, Strohl Mór más félelv, Bárány Lajos egy év, Russu Nicolaie hat hónap, Farkas Jakab hat hónap, Dávid Mihály hat hónap. Ezeket a vádlottakat a szászfenesi szeszgyár és az ezzel összeköttetésben álló raktárak és szeszdesztillálók körül konstaltál visszaélések miatt ítélték el.

A gyalui és szentpáli gyárak elítélte

A vádlottak 2-ik csoportjában Rotschild Sándort, a gyalui és szentpáli szeszgyárak bérletét két évre, Rosenwasser Lajost másfélelvre, Rosenwasser Mayert egy évre, Turdeanu Pantelimon hat hónapra, Hirsch Jenőt egy évre, Czitrom Samut hat hónapra, Kovács Györgyöt hat hónapra, Kieselstein Manót hat hónapra, Sa-

lamon Vilmost egy évre, Schönhaus Miksát hat hónapra, Salamon Jánost (Szamosujvár) hat hónapra, Salamon Lajost egy évre, Salamon Aront hat hónapra, Braun Sándort, a kolozsvári Blumenfeld és Simon vezetőjét hat hónapra.

A „Jó koma” vendéglő elítélte

A következő csoport a „Jó koma” vendéglő és a kisuccai szeszraktár vádlottai. Ezek közül elítélték Gáspár István vendéglőt két évre, Gombási Józsefet egy évre, Boca Vasilet öt hónapra, David Cornel ügyvédjelöltet két hónapra, Teszler Jenőt egy évre, Nagyfaludi Nándort hat hónapra. A vádlottakat 40 ezer lej perkoltség megtérítésére ítélték, az állam képviselőjét pedig polgári bíróság elé utalták.

Nem tudták be a vizsgálati fogságot

Az elítélt vádlottak közül a törvényszék csak Salamon Móricnak tudott be négy és félhónapot a vizsgálati fogságból eltöltött időből. Felmentette a törvényszék Salamon Józsefet, Salamon Mártont, Rosenwasser Izidort, Léb Samut, Hermann Józsefet, Gottlieb Józsefet, Pop Vasilet, Léb Jenőt, Gőr Aladárt és Gross Izsákot.

Letartóztatást kér az ügyész

Az ítélet óriási meglepetést keltett úgy a vádlottak, mint a védők körében, sőt még a feljelentők között is, akik maguk sem vártak ilyen drákói ítéletet a törvényszéktől. Nem képzelték el, hogy összesen 33 és félelv börtönbüntetéssel sújtják a vádlottakat. Colfescu ügyész emelkedett az ítélet felolvasása után legelőször szólásra, úgy a felmentett, mint az

elítélt vádlottak miatt felfolyamodással élt rossz minősítésért, illetőleg az ítélet súlyosbításáért és kérte a két évre ítélt vádlottak letartóztatását, mert szökésük től tartani lehet.

A fellebbezések

A védők közül elsőnek dr. Mircea Georgescu jelentett be fellebbezést a bünygyi perrendtartás 385. paragrafusának h, a, b, c 2. és 3. pontjai alapján és fellebbezést jelentett be azért is, mert a törvényszék nem tudta be a vádlottaknak vizsgálati fogságban eltöltött idejét.

— Ez azért történt — adott magyarázatot Decusara elnök —, mert a fogház igazgatósága csak Salamon Mórról terjesztett be olyan bizonyítványt, hogy vizsgálati fogsága alatt a börtönben dolgozott.

Dr. Mircea Georgescu folytatva fellebbezéseit, kérte, hogy a törvényszék utasítsa el a letartóztatási indítványt, mert a vádlottak úgy a vizsgálat, mint a tárgyalás alatt a bírói fórumok rendelkezéseire álltak, egyrésztük kaució ellenében került a vizsgálat idején szabadlábra és így letartóztatásuk nem lenne jogszerű. Hasonló szellemben nyújtották be fellebbezésüket Xantopol Constantin, dr. Klein Miksa, dr. Dénes László, dr. Tauber Farkas, dr. Rosmann Bernát és Saragea Zamfir védőügyvédek.

Decusara elnök pár szót vált Cojocaru bíróval, majd bejelent, hogy a törvényszék az összes fellebbezéseket tudomásul vette, az ügyész letartóztatási indítványát pedig elutasította.

Két perc alatt kiürült a tárgyalóterem.

met városokban, amelyeknek lélekszáma 30—100 ezer, tehát, amelyek méret tekintetében megfelelnek az erdélyi és bánáti megyeszékhelyeknek, a legmagasabb üzletbér négyzetméterenként 11.5 márka, az az 460 lej. Ezekkel az adatokkal szembeállíthatjuk a mi általunk gyűjtött adatokat, amely szerint a legmagasabb bér négyzetméterenként:

Oradea	6400 lej
Sibiu	5800 lej
Sighisoara	3750 lej
Arad	3666 lej
Targu-Mures	3430 lej
Brasov	2800 lej

Ha azonban a legalacsonyabb és legmagasabb béreket vesszük figyelembe, akkor a középber négyzetméterenként: Sibiu 1492 lej, Targu-Mures 1366 lej, Sighisoara 1192 lej, Brasov 1059 lej, Arad 962 lej, Oradea 865 lej

amiből megállapíthatólag az átlagbér is jóval magasabb, mint Németországban. A harmadik összehasonlítási alap az üzleti forgalom százalékos csökkenését mutatja. A kiindulási alap az, hogy a forgalom csökkenésével kell arányba hozni az üzleti költségeket. A jövődöbeli bérek megállapítása céljából tehát arra kellett adatokat gyűjteni, hogy hány százalékkal, esett a forgalom Erdély és a Bánát különböző városaiban. Összevettük a különböző üzletágakban és a városok különböző részeiben előállott forgalom csökkenését és annak középértékét számoltuk ki. Ezek szerint 1929 óta a forgalom csökkenés átlagosan a következő:

Resica	73 sszázalék
Medias	59 „
Targu-Mures	59 „
Sighisoara	58 „
Sft. Gheorghe	58 „
Sibiu	56 „
Oradea	54 „
Brasov	50 „
Arad	49 „

A forgalom csökkenésének átlagszáma az egyes városok forgalom csökkenésének alapul vétele mellett 57 százalék. Ez a megállapítás más adatokkal is támogatva van. Ha figyelembe vesszük a Népszöveg gazdasági bizottságának Románia külkereskedelmi forgalmára vonatkozó megállapításait, ugy ezen adatok szerint az export-importforgalom átlagosan 1929 óta 60 százalékot csökkent.

Az erdélyi és bánáti kereskedelem forgalom csökkenésének arányában tehát legalább 30 százalék üzletbér redukcióra van szükség azon 30 százalékon feül, amelyet a múlt évi törvény az 1929 évi bér arányában elrendelt. Ez az újabb 30 százalékos leszállítás azonban csak a gazdasági viszonyok eddig történt változását veszi figyelembe. A mint az 1933 év első két hónapjának adataiból megállapíthatjuk, a forgalom csökkenés tovább tart és továbbra is emelkedőben van. Mikorára tehát az újabb bérredukció megtörténik, a forgalom és az üzleti költségek között újabb eltulodás lesz. Ha ennek következményeit igazán el akarnánk kerülni, úgy már előre nagyobb százalékkal kellene leszállítani a béreket.

Nemcsak a bér leszállítására, hanem a bérleti viszonyok törvény által leendő meghosszabbítására is szükség van. Ennek hiányában igen sok háztulajdonos élne a felmondás jogával nemcsak anyagi okokból, hanem azért is, mert sok az olyan esetek száma, ahol a múlt évi törvényes leszállítás igénybevétele következtében a háztuladonos és a bérlő között feszültség keletkezett, amelyet a tulajdonos igen szeretne a bérlőtől való megszabadulás útján likvidálni. De az ilyen irányú állami beavatkozás mellett szől főleg az első sorban az, hogy az üzletbérletnek biztosítani kell a törvényes meghosszabbítás kedvezményével a jelenlegi üzletbérletben való megmaradás jogát és lehetőségét.

Az előtárt indokok és adatok következtében szükséges tehát,

hogy az 1929 évi bér arányában további 30 százalékkal szállítsák le az üzletbérletet,

hogy az üzletbérletet ugyancsak törvény alapján hosszabbítsák meg egy évre,

hogy úgy a bérleszállítás, mint a bérlet meghosszabbításának kedvezménye terjedjen ki minden olyan üzletre, amelynek bérlete 1932 május 1. előtt keletkezett.

A kereskedők Szövetségének akcióját feszült érdeklődéssel kíséri figyelemmel az ország egész kereskedő társadalma. A kereskedők akciója igazságos, de ugyanakkor fenn áll a városi ingatlanok magas adója, mely szintén a tizennégyszere a békebelinek. A kiegyenlítés útja tehát nem egyszerű, de annál sürgősebb egy általánosan elfogadható megoldás.

KÖZGAZDASÁG

A kereskedők országos akciója az üzletbérek leszállításáért

A Kereskedő Testületek Szövetsége memorandumban fordult az Igazságügyminiszteriumhoz

Cluj-Kolozsvár, március 9. Az Erdélyi és Bánági Kereskedelmi Testületek Szövetsége memorandummal fordult az igazságügyminiszteriumhoz az üzletbérek leszállítás ügyében. A kereskedők e nagyfotosságu akciójával különben már foglalkozott is az Uj Kelet. Ismertettük azt a beszédet, amit a Testületek Szövetségének főtitkára, dr. Fried János mondott a nagyváradi Kereskedelmi Csarnok közgyűlésén. Dr. Fried János azonkívül tanulmányt dolgozott ki az üzletbérek kérdéséről. A tanulmány rámutat arra, hogy Erdély egyes városaiban tizennégyszerezésé eléri az üzletbérek a békebeli paritásnak.

A tanulmány óriási feltűnést keltett. Ez a tanulmány képezi alapját a most megindult akciónak. Alább közöljük a tanulmány legérdekesebb részleteit. Nincs olyan kereskedelmi, sőt ipari szakma, melyet ez a kérdés a legégetőbben ne érdekelne, ezért a tanulmány alábbi részletes ismertetése különös érdeklődésre számít az Uj Kelet olvasóinak körében.

Dr. Fried János tanulmánya

Azt, hogy az üzletbér sok vagy kevés, csak úgy tudjuk megállapítani, ha azt valamihez viszonyítjuk. A szubjektív adatok erre nem alkalmasak. Lehet, hogy

egy és ugyanazon házban az egyik bérlő a bérösszeget magasnak tartja, a másik pedig kielégítőnek. Az objektív megítélés céljából a bér magasságát tehát vagy úgy lehet megállapítani, hogy

- a) az üzletbér összegét az üzlet egész évi bruttó hasznával hasonlítsuk össze;
- b) a külföldi adatokkal hasonlítsuk össze a belföldi adatokat;
- c) ha az üzletbér az üzleti forgalom adataival hozzuk viszonylatba.

A három összehasonlítási alap közül a legmegbízhatóbb a bruttó haszonnal való arányosítás lenne. Ezen adatokat meg sem kíséreltük begyűjteni, mert nem volt reményünk arra, hogy az adatokat az érdekeltektől megkapjuk. Reális alap ez azért lett volna, mert feltétlen biztonnával meg lehetett volna ebből állapítani, hogy a forgalom csökkenése folytán az üzleti költségek felemésztek a bruttó hasznót, s eredményezik a kereskedelmi vállalat válságát.

A külföldi adatokkal való összehasonlítás tekintetében rendelkezésünkre állottak azok a statisztikai adatok, amelyeket a már többször említett intézmények gyűjtöttek és megállapítottak. A Forschungsstelle für den Handel megállapítása szerint Berlinben, habár nem is épen központban, de mégis a forgalmasabb utcákon, a legmagasabb üzletbér négyzetméterenként 20 márka, azaz 800 lej. Ulyon né-

Éttermesek!

Vendégeitek megelégedtek, ha

Olio Sasso-val

főzsi!



Mir

Megszá Peritea

Bucures

marában cu-féle re hoz. A je amely az rerdzabál sulyos he kek jöttek férjüket munkások kérték eg kért és a Marze nyei.

Mirones

tációt a p lamentariz téged, de megefelelő

Lupu: C

zén vett h

Mirones

Nagy za gvarazatot utasítja.

el jönnék

eleln, a lános zaj, az elnök teni. Az galom ves tása után.

Lupu: k

száját m bizonyos ter letartó fog tenni ijedjenek táitól és adja, hóg ben Arge sitották a eredeti sz polgár és ebből egy szavazócéd kommunizm ilyen törvé pírrenden kat deport bennünket Ne engedj natkozó je

Gheorgh

szólaló, ak beszél, ma fell. Szerin tek fel, ne deimet. Sz kommunis nem akar kommuniz hogy diad jai fölött. ciországba országban, országban, egyes szak sági intéz legujabb meg. Mir ja ezt a párt maga ennek törvé

Goiceanu

egész prog Periteau ni és más Vaida a belgyimni het majd Van egy fog. Igaza ság nem törvényt. meg kell erőszakot. lyéből, hóg Roznovea osztájt ak Periteau büncelekm akiknek az a szabadsá getek resp alkotmányt Ezután szélt, mire lánosságba

Mironescu belügyminiszter letartóztatással fenyegette meg Luput a kamarában

Megszavazták a megszigorított Marzescu-rendtörvényt. A kommunista veszedelem léfézéséről beszélt Periteanu, a törvény előadója. Lupu szerint a rendtörvény egy évszázaddal veri vissza az országot

Bucuresti-Bukarest, március 8. A kamarában ma Lupu szólalt fel a Marzescu-féle rendtörvény módosító javaslatához. A javaslatnak az az intézkedése, amely az internálásról szól, középkeresetszabály. Rámutat a CFR munkások sulyos helyzetére. Asszonyok és gyermekek jöttek hozzá, akik elmondták, hogy férjüket letartóztatták, noha becsületes munkások voltak. Látogatási engedélyt kértek egy kapitánytól, aki 1500 lejt kért és akkor kiszabadítja férjét. Ime, a Marzescu-féle törvény következményei.

Kitör a botrány

Mironescu: Ne üzzön kommunista agítációt a parlament székéről. Itt a parlamentáriszmus iránti tiszteletből türemkedédek, de ha megsúgták így beszélnél, ugy megfelelő intézkedéseket tennék.

Lupu: Ön hallgasson, ön az állam pénzét vét házat.

Mironescu: Hogy érti ezt? Nagy zaj támad erre, Pop Csicsó magyarázatot kér Luputól, vagy rendutasítja. A kormánypartiak a szöveg elé jönnek és tiltakoznak Lupu rágalma eleln, a lupisták is odatödulnak, általános zaj, heves szóváltások, úgy, hogy az elnök kénytelen az ülést felfüggeszteni. Az egész kamarán rendkívüli izgalom vesz erőt. Az ülés újból megnyitása után.

Vissza egy századdal

Lupu: kijelenti: hogy Mironescu nem saját maga számára vásárolta azt a bizonyos házat. Amikor a belügyminiszter letartóztatással fenyeget, akkor, mit fog tenni egy egyszerű csendőr? Ne ijedjenek meg a kommunizmus fantasztáitól és bizzanak ebben a népben. Előadja, hogy 1931-ben, Durostor megyében Argetoianu választásain meghamisították a szavazatokat és az eldobott eredeti szavazólapokat megtalálta egy polgár és makulaturaként eladta. Ime, ebből egy kilogram! Hamisítatlan, igazi szavazócédula! Ilyen módszerek szülik a kommunizmust. Ha a magyarok idejében ilyen törvények lettek volna, mint a napirenden levő, akkor önéket mindnyájukat deportálták volna! Ez a törvény bennünket egy évszázaddal vet vissza. Ne engedjék a kényszerletartózkodásra vonatkozó javaslatot megszavazni.

Akommunista veszedelem

Gheorghiu jogista a következő fel szólaló, aki szintén a javaslat ellen beszél, majd Periteanu előadó szólalt fel. Szerinte csak azok, akik álarcot vettek fel, nem látják a kommunista veszedelmet. Szónok már szerepelt, mint a kommunisták védője is a bíróság előtt, nem akar arról beszélni, tetszik-e neki a kommunizmus, vagy sem, de nem akarja, hogy diadalt arasson hazájának románjai fölött. Ilyen törvények vannak Franciaországban, Olaszországban, Spanyolországban, Angliában, Svájcban, Németországban és Ausztriában is. Bizonyítja egyes szakaszokból, hogy azok biztonsági intézkedéseket tartalmaznak és a legújabb büntetőjogi elveknél felelnek meg. Minden jó román megszavazhatja ezt a törvényt és a nemzeti parasztpárt magasabb államérdekből kívánja ennek törvényerőre emelkedését.

Goiceanu lupista: Ezzel a törvényvel egész programjunkt megváltoztatják. Periteanu: Más dolog ellenzékben lenni és más viselni a felelősséget. Amíg Vaida a miniszterelnök és Mironescu a belügyminiszter, ezt a törvényt nem lehet majd felhasználni visszaélésekre. Van egy bíróságunk, amely bírskodni fog. Igazságtalan vádak esetén a bíróság nem fogja alkalmazni a Marzescu-törvényt. A gyűlékezési jog szabad, de meg kell akadályozni a rombolást és az erőszakot. Ne távolítsatok valakit a helyéből, hogy magatokat ültessétek oda.

Roznoveanu szociálista: Mi egyetlen osztályt akarunk! Periteanu: Valósítátok meg, de ne büncselekményekkel! Vannak emberek, akiknek az a vallásuk, hogy ölhetnek is a szabadság nevében. Egyelőre kötelességetek respektálni ennek az országnak az alkotmányát. Ezután Mironescu belügyminiszter beszélt, mire a kamara a javaslatot általánosságban megszavazta.

Hegedüs Nándor törvényjavaslatot nyújtott be a községi és megyei tanácsok feloszlatajáról. Minthogy a parlament ülészaka nemsokára véget ér és még rengeteg benyújtott fontos törvényjavaslat vár elintézésre, nem remélhető, hogy ebben az ülészakban a közigazgatás reformja szövegre kerül, viszont teljes lehetetlenség, hogy továbbra is a kormányhatalom kezében maradjon a tanácsok feloszlataja. Rossz gazdálkodás címén most legutóbb is több helyen feloszlattak választott tanácsokat. Mindezeknél fogva javasolja, az 1929. évi közigazgatási törvény 351-358. szakaszainak újbóli életbeléptetését, megadva ezzel az önkormányzat folyamatos működéséhez szükséges garanciát. A javaslatot aláírták a magyarokon kívül a lupisták, zsidók, németek és szociálisták.

Veszedelmesen árad a Duna

Máramarosból és Bukovinából is árvizeket jelentenek

Bucuresti-Bukarest, március 8. A hóolvadás következtében több helyen felkiöntött és zavarokat okoz a forgalomban. Így a Szászszentgyörgy-Chiralea vonalon a víz a pályatest egy részét elmosta, úgy, hogy a forgalmat átszállással bonyolítják le. A víz megrongálta a vasúti hidat is Lechinta-Chiralea között a Marosludas-Beszterce vonalon is nagyok a károk.

Bukovinában a Grigore Ghica Vodavijnița vonalon súlyosok a károk. Itt is átszállás szükséges. Máramarosban

a megdagadt hegyi patakok a vasúti forgalmat Moisin-Felsővisó, továbbá az Alsóvisó-Leordina között szintén megzavarták, úgy, hogy a teherforgalmat be kellett szüntetni.

Braila és Galaci jelentések szerint a Duna áradása is kezd veszedelmes méreteket ölteni. Erdélyben a hatóságok nem tartanak komolyabb árvészedelmektől, de a regátban ezidén is nagy havazások voltak, tehát az áradás veszedelme fokozottan fennáll.

145-ért vásárolt dollárt a Banca Nationala

Zugtőzsdén még mélyebbre esett a dollár, hivatalosan nem jegyezték

Bucuresti-Bukarest, március 8. A főváros pénzügyi köréit behatóan foglalkoztatja az akutt amerikai pénzügyi válság. Ha Amerika csakugyan követné az angol példát és letérne az aranystandardról, úgy ez visszahatással lehet az európai, még stabil valuták sorsára is.

Az Argus foglalkozva az Egyesült Államok pénzügyi krízisének a román piacra eszközölt hatásával, megállapítja, hogy a Banca Nationala 145 lejért vásárolt igen kevés dollárt. Nálunk is követték azt a nyugati példát, hogy nem jegyzték a dollárt azért, hogy a spekulációnak véget vessenek, bár olyan kicsiny piacon, mint Románia, nehéz volna dollárral spekulálni. Ma a fekete tőzsdén a dollár még tovább esett, hivatalosan már nem jegyezték. Egyébként a lej iránti bizalom mindinkább fokozódik, a stabilizációs és államfejlesztési kölcsönök, amelyek külföldi valutákban szólnak, ezért néhány pontot vesztek.

milliárd 815 millió lej, amelyre a kinstár mostanig csak 309 millió lejt fizetett tehát az ezután kifizetendő tartozás hat és félmilliárd lej. Ennek kiegyenlítésére az alábbi törvényt akarja elfogadtatni a pénzügyminiszter:

A bonok kibocsátásáról szóló törvény hiteles szövege

Sokkal kevesebbet kapnak a hitelezők, mint ahogy remélték

Bucuresti-Bukarest, március 9. Románia lakosságát nagy meglepetés éri a most kibocsátandó kinstári bonok forgalombahozatalával. A kormányhoz közeli bukaresti forrás nyilvánosságra hozta, a bonok kibocsátására vonatkozó törvény szövegét. Eszerint az állam nem a múlt év végéig, hanem csak az 1931. év december 31-ig fennálló tartozásait fogja a bonokkal rendezni. Tudvalevően a közalkalmazottak és a nyugdíjasok 1931-ben csak novemberben és decemberben nem jutottak illetményükhöz, de ezenkívül 1932-ben kb. három-négy hónapig nem kapták meg azt, tehát ők követelésüknek csak legfeljebb egyharmadhoz jutnának hozzá, ha az alábbi törvényt a parlament elfogadná. Az 1931. év végéig felgyülemlett belföldi államadósságok összege hat-

milliárd 815 millió lej, amelyre a kinstár mostanig csak 309 millió lejt fizetett tehát az ezután kifizetendő tartozás hat és félmilliárd lej. Ennek kiegyenlítésére az alábbi törvényt akarja elfogadtatni a pénzügyminiszter:

1. szakasz: törvény az állam által az 1932. év előtt igénybevevett belföldi tartozások rendezéséről. 2. szakasz: A pénzügyminisztérium jogosult ezeknek az adósságoknak kifizetésére adóbonokat kibocsátani. 3. szakasz: A kibocsátandó kötvények száz, ötszáz, ezer, ötezer és tízezer lej névértékűek és azokat bárki igénybeveheti, vagyis bemutatóra szólnak évi 4 százalékos kamatozással. 4. szakasz: Az állam és az összes köztisztviselők (vármegyék, városok, községek, stb.) teljes névértékben kötelesek elfogadni. Adófizetés-

A szilágysági „Mera“ autobusz-vállalat

1933 január 5-től

mindennap kétszer indít járatot az eddigi egy járat helyett

Ciuj-Huedin-Ciucea-Flăieul Silvaniei-Zălau között,

I. járat indul Clujról 8.30 órakor, érkezik Szilágysomlyóra 12.30 és Zilahra 13.30 órakor. Tasnádra 15.15, Nagykarolyba 16.15 órakor.

II. járat indul Clujról 15.45 órakor, érkezik Szilágysomlyóra 19.35 és Zilahra 20 órakor.

Kényelmes utazás. Pontos közlekedés. Fűtött új kocsikkal. Indulás Clujról a főposta melletti autobusz állomástól.

„Birobidsán

és Palesztina“

a ma legaktuálisabb zsidó problémája. Dr. N. M. Gelber történész előadása a Zs. N. Sz. szabadegyetemen, vasárnap, 12-én d. u. 6 órakor az Iparkamara helyiségében. Belépés díjtalan.

re és köztartozások kiegyenlítésére csak oly esetben használhatók, ha az adó és más köztartozást 1931. december 31. előtt keletkezett. Örökösödési illeték hátralékának és pénzbüntetések kifizetésére a kötvény nem érvényes. 5. szakasz: A kötvényeket a tőzsdén jegyzik, de az eladásnál sem illetéket, sem adót nem kell fizetni és az osztalékuk is adómentes. 6. szakasz: A Banca Nationalának ezek a bonok éppúgy lombardirozhatók, mint a többi állampapírok. 7. szakasz: Az állam 1931. december 31-ig fennálló tartozásainak kifizetésére a bonokat felajánlja hitelezőinek. Ugyancsak felajánlja azoknak is, akiknek a vármegyék, a községek, az autonóm testületek a fenti időpontig nem fizették ki tartozásaikat. 8. szakasz: Az állam jogosult belföldi adósságait és az esetleges büntetési összeget kompenzálni, azaz levonhatja hitelezőjétől annak adótartozását, amely 1931. december végéig fennállott. 9. szakasz: Az állam belföldi adósságait a következőkből álló bizottság állapítja meg: Az állami amortizációs pénztár igazgatója, a pénzügyminisztérium és a többi érdekelt minisztériumok könyvelési osztályainak igazgatói, a pénzügyminisztérium verifikáló osztályának főnöke. 10. szakasz: Ezen törvény rendelkezései alá nem tartoznak a letéptéztár, valamint az általános állami gazdasági hivatal ama követelései, amelyek az állammal szemben fennállnak, tehát az állam ennek a két intézménynek bonokkal nem fizethet.

Egész Jehol a japánok birtokába jutott

London, március 8. A japánok elfoglalták Jeholban a Ku-Pei-Ko szorosost s ezzel egész Jehol birtokukba jutott. A kínaiak Pekingben és Tiencsinben proklamálták az ostromállapotot. Attól tartanak, hogy a japán-mandzsuriai előnyömulás nem áll meg a Nagy Fal előtt. A külföldi koncessziók területén erdőtési munkálatok folynak, hogy menekülőket fogadhassanak be a külföldi államoknak fentartott zónákba.

Az osztályorszláték huzása Az Ilescu bankház közli:

Bucuresti-Bukarest, március 8. Az osztályorszláték mai huzásán nyertek: 200 ezer lejt 64841, 150.000 lejt 5779, 80 ezer lejt 39738, 40.000 lejt 45761, 30.000 lejt 27277, 25.000 lejt 39795, 20.000 lejt 28037, 65714, 76322, 5414.

Besztercei női tornászok a KKASE szombati sportünnepén. Városunk egyik legagilisabb egyesülete, a KKASE nagy anyagi áldozatok árán újrapiadítottatta az unitárius kollégium tornatermét. E költségek fedezésére folyó hó 11-én, szombaton este sportünnepélyt rendez, melyen az egyet legjobbnak tornászai és ökölvívői szerepelnek, a nagy attrakción ezúttal azonban a besztercei ref. leány szövetség nőtornászainak szereplése lesz akik egészen új, modern ritmikus táncokat mutatnak be. Ismerve a beszterceiek magas sportnivóját, a bemutatón a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot. A sportünnepély után az ujonnan padlózott teremben házi táncmulatság lesz elősöröngű jazz-zenevel és saját kezelésű bufféval. Beléptidij személyenként 25 lej

Ujdonsági Ujdonsági JOSEPH ROTH

HIOB

c. regénye. Ara 84 lej

Heine óta még egyetlen író sem dolgozott fel zsidó tárgyat olyan ragyogó és amelkedett nyelven, olyan feledhetetlenül megkapó szép képekben, az élmény akkora tűzzel és mélységgel, mint Joseph Roth „HioB“ c. regényében. Kapható az Uj Kelet könyvostályában az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett, (bélyegben is) vagy utánvéttel.

Az első milliós nyereményt a Kereskedelmi Hitelintézet R. T. Cluj, sorsjegye nyerte a folyó húzásnál, mely március 16-ig tart. Sors- jegyek még kaphatók a főelárusítónál, Cluj, Piata Unirii 20.

Ne mulassza el az alkalmat, mert a Kereskedelmi Hitelintézetnél vásárolt sorsjeggyel 10,000.000 lejt is nyerheti!

Két pillanatsfelvétel a Haggibbor klubhelyiségéről

Nagyszerű élet pezseg a zsidó sportolók otthonában

Cluj-Kolozsvár, március 9. Egy régi sportemberrel találkoztam, aki meginvitált a Haggibbor Klubhelyiségébe. A Kossuth Lajos uceai komor épület kardzengéstől és harsány kiáltásoktól hangos, melyeknek értelmét nem tudtam ki-venni. Amint feltáruztam előttem az ajtó, mondhatni megbabonázva néztem körül a nagy, fényesen kivilágított helyiségben. A terem hosszában öt pár fehérbe öltözött, maszkos ifjú mozgott fel és alá, mi-
alatt kardjuk és vitőruk pengéje zengve és csillogva védte és intezte a támadásokat.

A vívók és vezetőik

Alltam és néztem... a természet... a ru-
ganyosan mozgó párokat. Alltam és néz-
tem. Erre nem számítottam. Nem vártam
azt, hogy a buzgó életet találom itt, a
komoly sportot, a lanyha érdeklenség
helyett.

Megáll az egyik pár, leemelik a sika-
kot majd jobb kezüket szabadabb téve,
melegen kezét szorítanak. Areukról öm-
lik a verejték, de azért mosolyogva, lel-
kileg és testileg frissen, karbaöltve sé-
tálnak fel és alá.

Nyílik az ajtó, új fiúk jönnek a terem-
be, sietve átöltöznek s a következő perc-
ben már ők is a plánszon vannak.

Egyik idősebb vívóhoz fordulok és a
vezető után érdeklődöm.

— Nálunk mindenki vezető — mondja
— és senki sem vezet. Itt minden közös
elhatározás szerint történik. Így mindenki
öntudatos és cselekedeteit a felelősség
tudata korlátozza. Az elmúlt verseny óta
mintha megszázaszorozódott volna szor-
galmunk, egész délutánokat töltünk itt s
egyetlen gondolatunk, hogy ezen szép és
nemesítő sportban, az országos versenyen
megint sikert arassunk. A legnagyobb
érdem így is a Bay mesterünké, aki párt-
atlan odaadással foglalkozik mindnyá-
junkkal.

Bay Girolamo vívómester most abba-
hagyja a vívást és hozzánk jön. Kérem,
hogy nyilatkozzék. A mester ezeket mond
ja:

„Olyan anyagot kaptam a zsidó fiuk-
ban, amely megérdemli a legnagyobb
odaadást. Emellett rendkívül szorgalmas-
sak, különösen az ifjú gárda, amely —
mondhatni — az én tanítványaimból áll.
Pesten is rengeteg egyesületet tanítottam
és vittem győzelemre, de meg kell mon-
danom, hogy a kolozsvári ifjúsági tör-
vívógárda rövid időn belül Pesten is
megállhatja a helyét. No, de bocsásson
meg... és Bay mester siet vissza a
plánsra, mert minden perc drága.

Másnap megint ott álltam a teremben,
amelynek képe ma egészen másképp fest-
ett. Négy zöld ping-pongasztal körül
mozogtak a játékosok s azt hittem, ver-
seny van, mert végig a falmentén vagy
husz fiú ült, akik a legnagyobb csendben
élnék figyelemmel kísérték a játékot. A
könnyű labda ide-oda szökött s csak
egyszer-egyszer hangzott fel a bíró szá-
va. Apró gyerekektől felnőtt férfiakig
az egész korszála képviselve van a te-
remben.

A szakosztályvezetőt keresem. Megmu-
tatják. Az egyik asztalnál játszik egy
fiúcskával. Várok amíg befejezik. A vé-
gén ugyanaz a kézzorítás, amit tegnap
a vívóknál láttam.

Beszélgetni kezdünk. Diamandstein
szakosztályvezető büszkén mutat a fiuk-
ra. „Több mint harminc játékosunk van
és mind a legnagyobb szorgalommal tré-
niroznak. Mivel a ping-pangnál nagyon
sokat jelent a versenyrutin, állandó ver-
senyeket rendezek.“ Megmutatja a hatal-
mas verseny táblázatot, melyen fel van
tüntetve a verseny állása. „Mindenki min-
denkivel játszik. Amint látja, nagyon sok
a fiatal játékos és ezek képezik az én

legnagyobb reménységemet. Mind na-
gyon szépen fejlődnek. Legnagyobb gon-
dot fordítok a fegyelemre és sportszerü-
ségre, mert ez nagyon fontos dolog.

Két pillanatkép, öntudatos zsidó spor-
tolókról. Öntudatos zsidó emberekhez.

(ri—)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Fritz Kortner és társulatának vendég-
szereplése. Kivételesen nagy jelentőségű
eseménye lesz Kolozsvár művészeti életé-
nek Fritz Kortnernek és teljes társulatá-
nak vendég szereplése a Magyar Színház-
ban. Március közepén egyetlen este fog
játsszani Kortner a Magyar Színházban.

Képzeltető, mekkora áldozatába került
a színháznak megszerezni a Kortner-ven-
dégjátékot, minthogy köztudomásúan
Fritz Kortner az a szinpad sztár, aki
egész Németországban a legnagyobb gá-
zst élvezi Kortner a kolozsvári közönség
filmről már ismeri. Igazi terepe azon-
ban a színház. Moissi mellett Európa leg-
nagyobb élő drámai színészének tartja őt
az európai sajtó. Fritz Kortner leghire-
sebb szerepében, Neumann Patriot-jában
(Oroszország) lép föl Kolozsváron.

Az Opera műsora

Péntek, március 10: Zobail; Casse Noi-
sette (balett), Peer Gynt (balett).
Premierek.

Vasárnap, március 12 (este): Lohengrin.

ROYAL-MOZGO műsora

(Iparkamara új palotájában)

Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9-ór.

Ma, pénteken: PAUL WEGENER
első hangosfilmje és legerősebb ala-
kítása: az Öngyilkosok klubja.

Vasárnap d. e. 11 órakor matiné: Asszo-
nyok bolondja. Siegfried Arnoval. 10,
15 lejes helyárak.

SELECT-MOZGO műsora

Péntek 3, 5, 7, 9 órakor:
Szombat 3, 5, 7, 9 órakor:
Vasárnap 3, 5, 7, 9 órakor:

Arsen Lupin. Kalandfilm műremek,
főszerepekben: John és Lionel Barry-
more. Műsoron kívül legújabb han-
gos heti híradó.

Majdnem minden este vannak vendégeim
más egyesületekből és így szakosztá-
lyom tagjai hozzászoknak idegen játé-
kosokhoz is. Nem telik bele sok és ping-
pongsapatunk tulszárnyalja tudásban a
Haggibbor volt ping-pongsapatát, a
mely azért tünt el, mert nem volt utána-
pótlása.“ Bucsuzik és elsiet. En még ma-
radok és nézem a szívvel-lélekkel folyó
játékot.

Két pillanatkép, öntudatos zsidó spor-
tolókról. Öntudatos zsidó emberekhez.

(ri—)

CORSO-MOZGO műsora

Mit ér a szerelem? Vigoperett. Jenny
Jugo, Max Hansen.

Szinkör-Mozgó műsora

Minden nap fél 3, 5, fél 8 és 10 órakor:
AVE CAESAR. (A kereszti jegyében.)
Minden idők legrandiózusabb filmre-
meke. A főszerepekben: Fredric March,
Elissa Landi, Claudette Colbert, Char-
les Laughton.

URANIA-MOZGO műsora

Péntek 3, 5, 7, 9 órakor:
Szombat 3, 5, 7, 9 órakor:
Vasárnap 3, 5, 7, 9 órakor:

Schönbrunni álom. Pompás filmope-
rett, főszerepekben: Eggerth Márta,
Hermann Thimig, Verebes Ernő,
Hans Junkermann. Műsoron kívül leg-
újabb hangos heti híradó.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, március 10.

Bukarest. 20: Szimf. hangv. 22: Hírek.
Budapest. 9.15: Szimf. hangv. 9.30:
Hírek. 12.05: Grammfónlemezek. 12.25:
Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás, hí-
rek. 1.30: Testnevelési tanfolyam. 2.45:
Hírek. 3.30: Diákféltóra. 4: Ötvennapos
evezés a Dunántul vizein. 4.45: Pontos
időjelzés, időjárás, hírek. — 5: Zenekari
hangv. 6.10: Gyorsíró tanfolyam. 6.30:
Emlékezés Lányi Ernőre. 7: A balkán-
kérdés fejlődése a berlini konferencia
óta. 7.25: Az Operaház előadásának is-
mertetése. 7.30: Puccini: Tosca c. ope-
rája. Közben pontos időjelzés, időjárás,
majd cigányzene.

Bécs. 20.45: Szimf. hangv.
Berlin. 20: Enekkarok.
Breslau. 21.10: Filharmónikus hangv.
Langenberg. 22.20: Dalok és költemé-
nyek.

Stuttgart. 22.45: Kamarazene.
Varsó. 20.15: Szimf. hangv.
Milánó. 21: Szimf. hang.
Róma. 20.45: Zenekari hangv.

Prága. 21: Enekkar.
Stockholm. 18: Grammfón. 21: Katona
zene.

Szombat, március 11.

Bukarest. 19.40: Grammfón. 20: Ének
hangv. 20.20: Rádiózenekar.

Budapest. 9.15: Szalonzenekari hangv.
9.30: Hírek. 12.05: Kvintett. 12.25: Hírek
1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek
4: Játszóóra. 4.45: Pontos időjelzés, idő-
járás, hírek. 5: A Liszt Ferenc Társaság
előadása. 5.30: Kuruc dalok. 6.30: Mun-
kásféltóra. 7: Dalkör. 7.40: Mit üzen a
rádió. 8.20: Operettrész. 9.45: Pontos
időjelzés, időjárás. 10: Grammfónhangv.
Bécs. 19.40: Dalok és áriák. 22.15:
Tánczene.

Berlin. 22.30: Tánczene.
Breslau. 20: Filharmónikus hangv.
Frankfurt. 20.30: Delibes: Lakmé c.
operája.

Varsó. 20.05: Chopin művei.
Milánó. 19: Grammfón.

Róma. 20.15: Zongorahangv.
Stockholm. 19.30: Tánczene.

Oslo. 18.15: Norvég dalok.
Pozsony. 19.30: Zeller: A madárkeres-
kedő.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas-
tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apró
hirdetés 30 lej. Állástkeresőknek 30
százalék kedvezmény. Apróhirdetések di-
ja előre fizetendő, Jellegű levelet csak
ugy továbbítunk, ha portóbélyeg mellé-
kelve van.

Használt kesztyűvarrógépet keresünk
megvételre. Ajánlatokat „Készpénz“ jel-
legére az Uj Kelet kiadóhivatalába kérünk

Megyeszékhelyen levő, nagy vidéken
egyedüli szappan és vegyipari gyár 160
ezer lej tőkével rendelkező, munkás,
közreműködő társat keres. „Kereskedő,
vagy vegyész“ jeligen.

Grünwald Jakab fémpipari üzeme, C.
Decebal (Rudolf ut) 23., készít: ürmér-
tek, bádógáru és tömegekkel. Vállal
mérlegjavítást.

Kelengyék készítése, függöny és ágy-
terítő összeállítás, csipkebevarrás, párna
montirozás, előrajzolás a legújabb min-
ták szerint legszebben és legolcsóbban
Fisch Böske kézimunkaszalonjában Str.
Baritiu 16.

Ismét kapható naponta frissen készí-
tett tejszín, tejföl, vaj és turó Schwartz
Ignácánál Str. Filipescu (Szentlélek u.)
7. Ugyanott naponta friss tehén és bivaly
tej, házhoz szállítva is, kapható.

Eladó egy nagy üzleti stélási és nagy
szabász asztal. Strada Dorobantilor 75.
(Honvéd uca.)

Gyógyszertáramban munkatársi állás
van üresedésben, románul jól beszélő,
jól bevezetett és teljesen felszerelt rum-
és líkőrgyár, bor és sör nagykereskedés.
Szükséges tőke 200—250.000 lej, ami tel-
jesen biztosítva. Érdeklődők irjanak:
„Biztos jövő“ jellegére a kiadóba.

Társat keres megyeszékhelyen 15 év
óta fennálló, nagy vevőkörrel rendelkező,
jól bevezetett és teljesen felszerelt rum-
és líkőrgyár, bor és sör nagykereskedés.
Szükséges tőke 200—250.000 lej, ami tel-
jesen biztosítva. Érdeklődők irjanak:
„Biztos jövő“ jellegére a kiadóba.

Vidéki városban levő saját telkemen,
nagy jövedelmet biztosító mérségettelep
létesítéséhez közreműködő társat keresek
100.000 lej tőkével. Leveleket „Bánya-
tulajdonos“ jellegére a kiadóba kérek.

Ganz Abrahámné

Kóser szakácskönyve

ismét kapható az UJ KELET könyv-
osztályánál

Ara 180 lei

Ma, pént
arról be

„Öng
a szezo
tikus, iz

Utna
Baris

A maro
la nagyte
roska zsid
szervezte
eljöttek.
lyi cionis
natának,
Barisszia
bensőségi
cionista n
jubileumá
bucsuztat
lucait. Eg
minden h
nek. Egy
hangzotta
héber dal
ezért volt
tó felemel

Rosenfe
előke me
az eredmé
re, amely
zet a cion
mögött ho
peldorról
lította pé
számszok
helyi hitk
a zsidó a
Isten áld
A Noar E
Hechavc
Salamon,
meleg, ke
ják szeret
együttérz
élet küszö

Kasztra
ros risonja
tatja el a
mozgalom
volna a z
ményt, ho
nyugodtat
előttük, a
adott a sz
népek rem
dasági és
nép magá
boldogság
a szigetel
szellemisé
minden id
len ut vol
szia kitel
Az allio
hány egy
szönte me
induló em
taktusai z

— Purin
már irta a
szombaton
Wizo és A
meth javá
termében.
arról, hogy
továbbá a
lepetéséről.
akáró köz
kalam lesz.
fon 436.

— Hüvö
ható. Bud
giai Intéze
sülyedő hó
ken kisebb

Idegesség
Velosa pez
— A fra
mányok ell
A francia
tározati ja
mányt, így
nemzetközi
meg azírán
tetendők a
szágok felé
sok esetén
szövetségi a

HIREK

Ma, péntekem egész Kolozsvár csak arról beszél, hogy Paul Wegener első hangosfilmje az

„Öngyilkosok klubja“

a szezon legnagyobb sikere. Fantasztikus, izgalmas, lebilincselő a ROYAL MOZGÓBAN.

Utnakindultak az Aviva-Barisszia első chalucái

A marosvásárhelyi zsidó elemi iskola nagyterme zsujfolásig megtelt. A városka zsidóságának vezetői, a cionista szervezetek mögött felsorakozó százak eljöttek, hogy tanúi legyenek az erdélyi cionista élet egy kiemelkedő mozzanatának, hogy résztvegyenek az Aviva-Barisszia szervezetnek egy megkapó bensőségi ünnepén. A fennállásának, cionista munkásságának 10 esztendősi jubileumát ünneplő Aviva-Barisszia elbucsuztatta az Erecbe induló első chalucáit. Egyszerű ünnepség volt, híjján minden hívságos külsőségek és díszek. Egyszerű és nemesveretű szavak hangzottak el, a teatralis külsőségeket héber dalok helyettesítették. Eppen ezért volt a marosvásárhelyi bucsuztató felemelő és feledhetetlen élmény.

Rosenfeld Sándor, a helyicsoport al elnöke megnyitójában visszatételekintett az eredményekben gazdag tíz esztendőre, amelyet az Aviva-Barisszia szervezet a cionista munka frontján magamögött hagyott. Megemlékezett Trumpeldorról és a félkaru hős példáját állította példaképpen az avivák és barissziások elé. Dr. Löwy Mór, a vásárhelyi hitközség tudós főrabbija a tóra, a zsidó alkotmány szellemét idézte és Isten áldását kérte az utbaindulókra. A Noar Hazioni, a Hasomer Hazair, a Hechauc képviselői és dr. Rosenfeld Salomon, a Mizrachí reprezentánsai meleg, kerestelen szavakban tolmácsolják szeretetüket, ragaszkodásukat az együttérzésüket azoknak, akik egy új élet küszöbére lépnek, a chalucoknak.

Kaszner Rezső, az Aviva-Barisszia roszionja a szervezet nevében bucsuztatja el az allijázókat. Ha a cionista mozgalom semmi egyebet nem adott volna a zsidó ifjúságnak, mint a reményt, hogy az Erecben egy jobb és nyugodtabb jövő kapui nyílnak meg előttük, akkor is sokat, nagyon sokat adott a zsidóságnak. De míg az összes népek reményvesztve vergődnek a gazdasági és morális krízisben, a zsidó nép magának mondhatja ma már a boldogság szigetét. Chalucok építik ezt a szigetet, bennük ölt testet a zsidó szellemiség és a cionista mozgalom minden ideálja. A chalucút az egyetlen ut volt, amelyen az Aviva-Barisszia kiteljesíthette munkásságát.

Az allijázók nevében Gross Jenő néhány egyszerű, chalucói szóban köszöntötte meg az üdvözléseket. A chaluc induló energiát és akaratot sugárzó taktusai zárták be az ünnepséget.

— Purimi estély március 11-én. Mint már írta az Új Kelet, március 11-én, szombaton este fél 10 órakor rendezi a Wizo és Aviva-Barisszia a Keren Kajemth javára purim-estélyét a Newyork termében. A rendezőség gondoskodott arról, hogy a meghívók szétküldelessenek továbbá a estélynek számos ötletes meglepetéséről. Szombat este a szórakozni akaró közönségnek egy szép és ritka alkalom lesz. Bálroda: Fötér 22., II. Telefon 436.

— Hűvösebb idő és kisebb eső várható. Budapestről jelentik: A Meteorológiai Intézet időjárásprognózisa szerint süllyedő hőmérséklet mellett egyes helyeken kisebb esők várhatók.

Idegességét elmulasztja a fürdőjébe tett Velosa pezsgő fenyőtablettá.

— A francia kormány a fegyverszállítványok ellenőrzéséért. Párizsból jelentik: A francia kamara külügyi bizottsága határozati javaslatban felszólította a kormányt, igyekezze Genfben odadni, hogy nemzetközi egyezményben állapodjanak meg aziránt, hogy haladéktalanul beszüntetődök a fegyverszállítványok olyan országok felé, amelyek háborús konfliktusok esetén nem veszik figyelembe a népszövetségi ajánlásokat.

Rockefeller nem tud fizetni

Az agg mágnás fizetési nehézsége válságba sodorta Hollywoodot is

Newyork, március 9. Több lap hosszú cikkeket közöl arról, hogy Rockefeller, az aggyastyán milliárdos teljesen készpénz nélkül áll. A milliárdos fizetési kötelezettségeinek másként nem tud eleget tenni, minthogy csekkeket ad a bankmoratórium lejártá utáni időpontra.

A bankválság katasztrofális helyzetbe sodorta Hollywoodot is. Filmzés és egyáltalán nem folyik. Ezekre megy az elbocsátott filmstatiszták és színészek száma.

— Purimi teaestély a Regalban. A kolozsvári zsidó iparosok hólgybizottsága értesíti t. tagjait, valamint k. vendégeit, hogy a rendezéresített keddi este teának, most kivételesen a Purimi ünnepre való tekintettel vasárnap, f. hó 12-én este 10 órai kezdettel a Regal kávéház nagy külön termében tartjuk meg. Amennyiben ezen nagy purimi estélyen befolyt összeg az aggmeház javára fordítatik, kérjük, hogy mindenki jöjjön el a családjával együtt.

A Hölgybizottság Öngyilkosok klubja. (Filmbemutató a Royal-mozgóban). Rendszerint a régóta várt filmek soha nem váltják be a reményeket, amiket hozzáfűzünk. Paul Wegener első hangosfilmjének a premierje, mely tegnap este zajlott le a Royal-mozgóban táblásházzal, elit közönség előtt rácafoltt erre a meggyőződésre. Paul Wegener ma a hangosfilm korában még nagyobb — ha ugyan lehet — mint volt ezelőtt. A film egy emberi szörnyetegnek, ki idegeinek és akaratának nem ura, mutatja be egocentrikus tetteit. Az örültek házában való jelenet, valamint Paul Wegener tetetett tébolyodottsága zolái erővel és realitással hat. A film Edgar Allan Poe és Stevenson hasoncímű novellája után készült és Richard Oswald meseteri rendezői kezét kell dicsérnünk, hogy az eredeti műnek minden erejét kihozta. A film tempója, idegesszítési cselekménye, művészeinek játéka a bemutató közönséget teljesen elragadta. És méltán.

— Hétfőn bocsátják ki a 10 milliárd frankos francia kölcsönt. Párizsból jelentik: A szenátus ma kezdte meg az elmúlt három év költségvetési hiányainak fedezésére szolgáló 10 milliárd francia frank névértékű kicstári utalvány kibocsátására szóló felhatalmazási javaslat tárgyalását. A javaslatot a kamara már elfogadta. Úgy tudják, hogy a kibocsátás hétfőn megkezdődik.

— Dr. Mátyásné Lévai Ilonka Ady. Reinitz dalokat fog énekelni a március 19-én, vasárnap délelőtti pont fél 11 órakor a kolozsvári Magyar Színházban rendezendő Marx-emlékünnepélyen. Jegyek elővételben kaphatók a Munkás Újság kiadóhivatalában Str. Memorandului 21.

— Oneg Sabbath. A Mizrachí ifjúság ma este Onegh Sabbathján Noszin Mór tart előadást „A cionista mozgalom gazdasági megvilágításában” címen. Az előadásra, mely a Reg. Ferdinand 52. szám alatti tanácsteremben lesz megtartva, vendégeket szívesen lát a rendezőség.

— Elfogták Hoover barátjának elrablóját. Londonból jelentik: A déldakotai Mitchell közelében elfogták Boettcher denveri bankár, Hoover barátjának elrablóját, akik a pénzembert csak 60 ezer dollár váltásdíj ellenében voltak hajlandók szabadon engedni. A banda két férfitől és három nőből áll. A két férfit később megszöktött örzői elől. A három nőt fogságba vetették.

Mindenkór és minden korban Koproj józú hashajtó csokoládé.

— Prodan altábornagyot a becsületrend nagykeresztjével tüntették ki. Prodan altábornagyot, a VI-ik hadtest parancsnokát érdemeinek elismeréséül a francia kormány a becsületrend nagykeresztjével tüntette ki. Az ünnepség szük katonai körben történt, amelyen jelen volt Puaux bukaresti meghatalmazott miniszter, aki személyesen adta át Prodan altábornagnak a nagy érdemrendet.

— Sportünnepegy az unitárius kollegiumban. Városunk egyik legagilisabb egyesülete a KKASE nagy anyagi áldozatok árán újra padloztatta az unitárius kollegium tornatermét. E költségek fedezésére f. hó 11-én szombaton este egy sportünnepegyt rendez, melyen az egylet legjobb tornászai és ökölvívői szerepelnek, a nagy attrakció ezuttal azonban a Besztercei Református Leányszövetség női tornászai lesznek, akik egészen új modern rythmikus táncokat mutatnak be. Ismerve a beszterceiek magas sport szintjét, ezen bemutató a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot. A sportünnepegyt követőleg az ujonnan padlozott teremben házi táncmulatság lesz elsőrangú jazzzenével és saját kezelési büffével. Beléptidij személyenként 25 lej.

— Egyévi fogházra ítélte a hadbíróság a Magyarországra szökött örmestert. A hadbíróság egyévi fogházra ítélte Ape-teanu Péter örmestert, aki a 85-3s gyalogosoknál teljesített szolgálatot, mert Targán községen keresztül Magyarországra szökött. Az örmester a hadbíróság előtt azzal védekezett, hogy részeg állapotban volt s nem tudta, hogy mit csinál. Kiment a határ felé sétálni s átlépett rajta, de nem akart megszökni.

— A danzigi konfliktus a Népszövetség előtt. Genfből jelentik: A Westernplatte danzigi területén szerződésellenesen megkettőzött lengyel katonai őrség miatt támadt konfliktust a danzigi szenátus a népszövetségi tanács elé terjesztette.

A RACIONALIZÁLT KÖNYVTAR JÓKAI U. 3. ALATT MEGNYILT.

— Az olasz nagybankok is csökkentették az osztalékokat. Rómából jelentik: Az olasz nagybankok mindenike az elmúlt üzleti évre 5—5 és fél százalék osztalékokat fizet részvényeseinek. Egy évvel ezelőtt a bankok osztaléka még 6—8 százalék volt.

— Borzalmas karambol egy argentinai autóversenyen. Londonból jelentik: Buenos Aires közelében egy autóversenyen a versenyzők egyike kocsjával belefutott a nézők tömegébe, majd autójával felborult, amely maga alá temette. A versenyző életét vesztette. A letaposott nézők közül hetet életveszélyes állapotban szállítottak kórházba.

— Bethlen István berlini előadása. Berlinből jelentik: Bethlen István gróf volt magyar miniszterelnök a német Kulturszövetség meghívására tegnap a Kaiserhof szálló nagytermében előadást tartott nagy és igen előkelő közönség előtt Magyarországot az új Európában címmel.

Kreuger gyufakirály szerelmei. Ingeborg Eberth rendkívül közvetlenül megírt könyvei Ivar Kreuger-ről, amelyen keresztül bepillantathatunk e zseniális pénzembernek, vagy kalandornak felfokozott szerelmi életébe és gyönyörűségeibe. A könyv kapható az Új Kelet könyvosztályában. Ára csak 57 lej.

— Kilenc évre itélték az al-pénzhamisító cigányt. 1931 nyarán történt, hogy Rostás Traján szentpáli cigány furfangos tervet eszelt ki. Rá akarta bírni Haragán Jenő nagyilondai gazdálkodót arra, hogy bocsásson pénzt rendelkezésére s ő a pénznek a három szorosát fogja neki vissza adni, mert a rendelkezésére bocsátott tőkével egy pénzhamisító gyárat rendez majd be. Rostás összekötésbe lépett Szabó Miklós gazdálkodóval, aki vállalta a közvetítő szerepét a cigány s Haragán között. Haragán át is adott több részletben Szabónak 17.000 lejt, hogy azt ossza meg Rostással s vegyék meg a pénzhamisításhoz szükséges anyagot. Rostásnak azonban eszébe sem volt a hamisításhoz szükséges kellékeket megvenni, már csak azért sem, mert azt sem tudta, hogy miből is csinálják a hamis pénzt. Haragán persze türelmetlenül várta, hogy mikor lát már végre hamisított pénzt. Amikor már gyanakodni kezdett, tudatták véle, hogy most bemutatják neki a hamisítási műveletet, csak jöjjön el egy délután a szentpáli állomás mellett lévő műhelybe. Haragán mielőtt el ment volna a színhelyre jelentést tett a csendőr örmesternek a készülő aktusról. A csendőr örmester azt mondta neki, hogy csak menjen el a megbeszélt találkára s csináljon úgy, mintha a legnagyobb bizalommal lenne irántuk. Haragán el is ment a találkára, ahol a csendőrség rajtuk ütött és mind a két al-pénzhamisítót letartóztatta. A törvényesek harmadik szekciója ma tárgyalta a rendkívül érdekes ügyet és Rostást kilenc évi börtönre s 5000 lej pénzbüntetésre, míg Szabót 6 hónapi börtönre s 5000 lej pénzbüntetésre ítélte.

NAPRÓL NAPRA

Rijser Larsen norvég pilóta expedíciója megérkezett a déli sarkvidékre. Az expedíció három telet fog a sarkvidéken tölteni és embermemjárta területeket kutat fel.

Novotny igazgató a Renz-cirkuszban húsvéti passziójátékokat tervez. Heny Porten játsszán Mária Magdolnát és Conrad Veldt Krisztust.

Budapest válogatottja 4:2 (2:2) arányban legyőzte Rotterdam futballválogatottját.

Hident, az osztrák válogatott csapat kapusát vakbélgyulladás miatt megopearálták.

Ave Caesar

(Filmbemutató a Dácia-mozgóban)

A Dácia mozgó szezon slágerét most hozza és pedig az Ave Cézár című gigantikus filmet. Mindenekelőtt a technikáról. A film mintha tegnap került volna ki a gyárból, tiszta, friss, világos és minden ízében plasztikus. Amit technikailag a filmkészítés terén el lehet érni, világi-tási effektusok és karakterek kihangsúlyozása, stílusos, a darab lelkeséget aláfestő zene, tömör párbeszéd, szépség és izlés az itt bőségben meg van. A filmről a világsajtó a legnagyobb lelkesedéssel ír. Aki most megnézte, az a zsidó keresztényekről szerzett ismeretét kimélyíthette és művészig meg nemesíthette.

Mert az Avé Cézár amely egy angol irodalmi mű filmváltozata, meg akarja mutatni az első keresztények forradalmian szent életét, szembe állítja az emberiséget az uralkodási hajlamokkal. Egyik oldalon ott áll Néro elfajzott, gögös, erőszakos és minden ellenszégülést kegyetlenül eltipró rendszere, a másik oldalon az egyszerűség, a testvériséget érzők tábora. És elindulnak Galilea földjéről azok akik hirdetik a romlatlanságot. Két világ hadakozik csendben egymással: egyik a föld alatt, a másik fenn.

Hitük, meggyőződésük, szeretetük van a földalattiaknak. Félelmük, bünlázuk, kegyetlenségük azoknak, akik mé gftent vannak. Krisztus forradalmár volt — ezt fejezi ki az Avé Cézár. Hiszen az elégedetlenek táborát csoportosította magaköré. Azokat, akik gyűlölték és megvetették a Róma-barát zsidókat, a nyegléket, a megalkuvókat, a népet árubabocsátókat. Az egyszerű, alázatos életű halászokat és kézműveseket gyűjtötte maga mellé. Nem új vallást hirdetett, hanem egy leegyszerűsített, szabad életmódot: a nép törvényét, nem az urakét. És amikor pályája további során meggyőződött arról, hogy minden bűnnek a római hatalmak kapzsisága a forrása, ellenük fordult. Már-tírhálál lett a sorsa. Am a római tozódás nem szűnt meg és az ács fiának hívei itt tovább tanították. Akiket Rómába hurcoltak és akik később három évtizeddel Jézus halála után feljöttek az örök városba, a meggyőződés szent lobogásával hirdették a szegények forradalmát az elfajzott gazdagok elbizakodottságával szemben.

Az Avé Cézár ebben a levegőben sarjadzott ki, telítve van tehát megneimes-bült igazi emberi patósszal. Vannak jelenetei, aminél megrázóbbat, őszintébbet elképzelni nem lehet. Popeának a császár feleségének és Marcusnak a prefektusnak a találkozására, a kis római keresztény leány és a prefektus szerelme, a két térítő beszéde, a pék áhíatos jósága több minden templomi kenetnél.

Nagy film, nemcsak terjedelme miatt, hanem tartalmi erejénél, artisztikumánál, egyre fokozódó érdekességénél fogva. Eseménye, több, élménye a filmkészítésnek. Németül beszél, de a nagy szerepeket az angol Frederic March, az olasz Elissa Landi és a francia Claudette Colbert játssza annak dokumentálására, hogy a világ legjobb alakító művészeit vették a darabhoz. Ki kell emelni a találó, izléses feliratokat is, amelyek Inceze Vilmos kollegánk avatottságát dicsérik. (sz. i.)

Szederkényi Anna: Felszabadultak. A kitűnő írónő a ma asszonyának és vergődő korunknak legizlésebb problémáit tárgyalja regényében. Ára csak 32 lej. Kapható az Új Kelet könyvosztályában.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Az antikommunista rendőrséget helyezik el az elkobzott Liebknecht házban

Hitler Bismarck örökében. Véres ostromok a szakszervezeti házak ellen. A Rajna-vidéken fegyveres nácik kergetik el a vevőket a zsidó boltok elől. Oroszország nem akar többé Németországtól vásárolni

Hatmillió munkanélküli van Németországban

Berlin, március 9. Hitler, Frick és Göring tegnap Potsdamban megtekintették a garnizontemplom átalakítási munkálatait. A templomban lesz, mint ismeretes, az új birodalmi gyűlés ünnepélyes megnyitó ülése. A megnyitó ülés kizárólag a megnyitási formáit tölti ki. Az ünnepi ülés állandó orgonakiséret mellett fog lefolyni. Ezt megelőzően az evangélikus képviselők a Szt. Miklós templomban, a katolikusok a plébánia templomban istentiszteleten fognak résztvenni. A három birodalmi miniszter megtekintette a Kroll Operát is, ahova a törvényhozás megnyitó utáni üléseit tervezik.

Az új porosz miniszterelnök az eddigi tervekkel ellentétben nem von Papen alkancellár, hanem Hitler lesz, mert fel akarják újítani azt a régi bismarcki rendet, amikor a kancellár egyúttal Poroszország miniszterelnöki tisztét is ellátta.

Reakciós szenátus Hamburg élén

Hamburg tegnap új szenátust választott. A nemzeti szocialista Kroftmann lett a város főpolgármestere. A megválasztott szenátorok közül öt a nemzeti szocialista párt tagja, kettő a Stahlhelmhez, kető a német néppárthoz és egy az állam pártához tartozik.

Horogkeresztes zászlók az ország középületeken

A náci-osztályok egymásután tűzik ki a német középületekre a horogkeresztes zászlót. Ma Berlinben a Brandenburgi kapura és a potsdami Sans-Souci kastélyra tűzték ki a horogkeresztes lobogót.

A horogkeresztes lobogóknak Köln középületeire történt kitézése miatt Joos centrum párti vezetőpolitikusi távirati panasszal fordult Göring porosz belügyminiszterhez, aki a képviselőnek választávitatában elutasító álláspontra helyezkedett a panasszal szemben, hangoztatva, hogy a birodalmi gyűlési választásokon győztes párt zászlójának kitézése ellen csak olyanok tiltakoznak, akik nem számolnak a realitásokkal és még most sem értik meg az idők szavát.

Antikommunista rendőrség székhelye lesz a Liebknecht ház

Berlin, március 9. Göring a porosz állam nevében proklamálta a Karl Liebknecht ház elkobzását s állami tulajdonba vételét. A kommunista agitáció megfékezésére szervezett politikai rendőrséget fogják elhelyezni az épületben. Berlinben, de külföldön is nagy feltűnést keltett, hogy a Liebknecht-házat minden ellenállás nélkül sikerült a kormánynak birtokába kerítenie.

Breslauban sortűzet adtak le a nemzeti szocialistákra

Valamelyes munkásellenállás a náci-terorral szemben csak a vidéken van. Breslau szakszervezeti házából a Margarethen Strassen menetelő nemzeti szocialista rohamcsapatra több lövést adtak le. A golyók négy rohamos tagbelit megöltek s ötöt súlyosan megsebesítettek. A sebesülteket szállító autó később kórházba menet elütött egy motorbiciklis nőt, aki életét vesztette a karambolnál. A szakszervezeti házban a rendőrség 11 lefegyvertetett eszközölt.

A rendőri ostrom alkalmával halálos sebet kapott egy munkás és a házgondnok fia.

Düsseldorfbán egy Reichsbannerrel találta holtan. Duisburgban egy munkást s a város közelében egy kommunista vezetőt. Wuppertalban és Drezdában egy-egy halálos áldozata van a mai összejelközéseknek.

A nemzeti szocialista rohamcsapatok Németországszerte folytatják az ugyneve-

zett purifikációs hadjáratot. Majna-Frankfurtban nemzeti szocialista rohamcsapat emberei a forradalmi szakszervezet háza előtt máglyán elégették a szak szervezet irattárát. A szászországi Plauenben rohamosztágyosok középületeket szállottak meg és a munkásotthont is birtokba vették. Frick dr. birodalmi belügyminiszter a rendőrségek feletti felügyeletet Schaumburg-Lippében, Szászországban, Württembergben és Badenben kivette a tartományi kormányok kezéből.

Meissenben a szakszervezeti házat nemzeti szocialisták megrohmozták. Az at, tak során lövöldözés támadt a politikai ellenfelek csoportjai között. Több sebesülés történt.

Bomba a zsinagógában

Ami Hitlerék aktiv antiszemita programját illeti, tegnapra két gyümölcsöt is termelt. Königsbergben ismeretlenek bombát vetettek a régi zsinagógába. Az explozió tüzet okozott, amelyet rövidesen eloltottak.

Bezárják a zsidó boltokat

A Rajna-vesztfáliai iparvidék több városában ötletesebb módját találták ki a zsidók elleni harcnak. A nemzeti szocialista rohamosztágyosok üzletbezárásra kényszerítették több zsidó kereskedőt. Voltak, akik ellenállottak az utasításnak. Ezek üzletei elé fegyveres őrt állítottak, aki a vevőket távoltartotta az üzletről.

Ez a vállalkozás úgy látszik nem nyerte meg a központi kormány tetszését, mert Esenben, Duisburg-Hambornban és Remscheidben fegyelmi eljárást indítottak azon nemzeti szocialista rohamosztágyosok ellen, akik zsidó kereskedőket terrorizáltak s vevőiket fegyverrel tartották távol az üzletről.

Megnyílik a börtön a kámpós keresztes terrorlegény előtt

Mig a zsidó üzleteket a Rajna-vidéken bezárásra kényszerítették, Königsbergben nemzeti szocialista rohamosztágyosok megnyitotta a törvényes fogházának ajtaját egy elítélt nemzeti szocialista előtt.

Mussolini gratulál Hitlernek

Cerutti berlini olasz nagykövet felkereste Hitler és Mussolini szerencsekívánatait kifejezésre juttatta a kancellár

Naponként váltakoznak a kormányok a forrongó Görögországban

Repülőgépen menekült el Egyiptomba Plasztiras tábornok, Görögország egy napos diktátora

Athén, március 9. Görögországban a monarchista párt választási győzelme által felborult belpolitikai helyzet még mindig nem tisztázódott. A köztársasági Venizelosz, hogy ne legyen kénytelen a hatalmat Csaldarisz monarchista vezérnek átadni, Plasztiras tábornokot toltta előre és a tábornok kiküldte a diktatúrát. Zaimisz köztársasági elnök időközben békitöleg lépett közbe Venizelosz és Csaldarisz között. Megállapodtak abban, hogy polgárok-ból és katonákból álló ideiglenes kormányt létesítenek Othonosz tábornok elnöke alatt és a kormány a parlament összejelzésig vezeti az ügyeket, amikor is Csaldarisz, mint a parlament többség exponense átveszi a hatalmat.

előtt a birodalmi gyűlési választások eredményével kapcsolatban.

Ezzel egyidejűleg azonban cáfolják azt a hírt, hogy Macdonald személyes megjelensre kérte volna Genfben Mussolinét.

De külföldön nem mindenütt fogadják olyan örömjoggással Hitler, mint Olaszországban. Spanyolországban Barcelona és Szevilla német konzulátusai előtt kommunista tüntetések voltak. Spanyol kormányról megígérték a német követnek, hogy rendőri karhatalmat vezényelnek ki a német épületek védelmére.

Oroszország nem akar Németországban vásárolni

Párizs, március 9. A szovjet az Egyesült Államokkal, Angliával és Franciaországgal tárgyalásokat folytat aziránt, hogy az eddig Németországban beszerezett árukat a hatalmak piacain szerezzék be. Oroszország a német kurzusváltozás miatt építi le a németországi vásárlásait. Német kereskedelmi körök már számoltak is a szovjetterület felé irányuló export nagyarányú csökkenésével.

Hatmillió munkanélküli!

Mig a nácirohamcsapatok teátrális eszközökkel, bombákkal, fegyvertűzzel és horogkeresztes zászlókkal igyekeznek Hitler uralmát megszilárdítani, addig a hivatalos statisztika kimutatása szerint a birodalom területén február végén 6 millió munkanélküli volt. A hatmillió ember munkához és kenyérhez juttatását aligha lehet kámpós keresztes zászlók kitézésével elintézni.

Berlin, március 9. Hindenburg elnök személyesen fogja megnyitni a német birodalmi gyűlés ünnepi ülését. Az elnök üdvözlő szavai után átadja a szót Hitler kancellárnak, aki még a formális megalakulás előtt elő fogja terjeszteni a kormányprogramot. A régi császári rezsim idején is az államfő nyitotta meg a birodalmi gyűlést s Hindenburg megjelenése a birodalmi gyűlésen, valamint annak ülése után koszorúelhelyezése Nagy Frigyes szarkofágjára azt igyekeznek dokumentálni, hogy az új politikai éra a történelmi hagyományokban keresi gyökereit.

tek Plasztirasz katonai diktatúrájának kiküldésében. A kérést teljesítették és az ügyesség hazaárulás vádját emelve, letartóztatási végzést bocsátott ki Plasztirasz tábornok ellen. Házkutatást rendeztek a tábornok lakásán, ahol két gépfegyvert és nagymennyiségű municiót koboztak el. Magát a tábornokot már nem találták meg, mert Plasztirasz repülőgépen Egyiptomba menekült.

Időközben Kondilis tábornok csapatai élén bevonult Athénbe és azonnal átvette a hatalmat Othonoszól. Három napon belül tehát a harmadik kormánya alakult meg Görögországnak. A hangulat napról napra inkább a monarchisták mellett van. Tegnap délelőtt tíz órakor hatalmas tüntetés tüntetett Zaimisz köztársasági elnök lakása előtt, követelve Csaldaris hatalomra hívását. A Paleonézus több helyiségében a lakosság elkergette helyéről a venizelosista tisztviselőket. Csaldaris híveit állítva helyükbe. Több ezer katonaság felzáradt és a venizelosz párti parancsnokokat és katonatiszteteket börtönbe vetették.

Hogy e pillanában mi a görögországi helyzet, azt a kaotikus és ellentmondó hírek közül nehéz kihámozni. Tény az, hogy egyelőre Csaldaris nem kapott kormányalakításra megbízást a köztársaság elnökétől.

Ma adja meg az amerikai parlament a teljhatalmat Rooseveltnak

Washington, március 9. A világháborúba való belépés ideje óta nem volt ilyen sorsdöntő jelentőségű ülése az amerikai törvényhozásnak, mint a mai amikor a teljesen elmélyült gazdasági krízis és bankválság közepette milliárdokra menő deficitet költségvetési időszakok után, gazdasági és pénzügyi diktatori hatalmat kell adnia Rooseveltnak, hogy megkezdhesse a reorganizációs munkát.

A newyorki lapok értesülései szerint már rövidesen sor fog kerülni arra, hogy a jelenlegi 3, 4 dolláros bankjegyforgalmat 28 milliárddal növeljék, ami azonban nem jelent inflációt, mert a szövetségi jegybankok statútumai 40 százalékos arányfedezeti határ mértékig engedélyezik a bankjegykibocsátást. A teljes mértékű bankjegy kibocsátáshoz mindenestre szükséges a rejtett arany elcsalogatása s a kormány ennek érdekében nyomást fog gyakorolni a tőzsdére és a nagytökre. Aranyadót fognak kivetni mindazokra, akik egy éven belül aranyat vásároltak Amerikában és hitelt érdemlően nem tudják igazolni, hogy a vásárolt arany mennyiségét teljes egészében 2 évi szabadságvesztés és 100 ezer dolláros terjedő pénzbüntetés vár.

Az Uj Kelet könyvjelgyzéke

Körmendi: Ind. 715	82 L
Szenderkényi Anna: Felszabadultak	32 L
Emil Ludwig: Mussolini	57 L
II. Miklós cár bizalmas levele: Szerelmem és tragédiám	56 L
Heltai: Életke	67 L
Károly Sándor: Az 500.ik emelet	40 L
B. Russel: Kína	90 L
Kassák Lajos: Angyalföld	65 L
Jarnó József: Börtön	40 L
Komor András: Fischmann S. utóda	48 L
Wells: A láthatatlan ember	32 L
Julien Green: Adrienne	44 L
Móricz Zsigmond: Forró mezők	44 L
Sinclair Lewis: Wreen urunk	44 L
Sherwood Anderson: Tar	44 L
Paul Bourget: A lelkiismeret	44 L
Katajev: A sikkasztók	44 L
Krudy Gyula: Boldogult urfikoromban	44 L
Szinyai Zoltán: Aranykarika	44 L
Bojer: A nagy éhség	44 L
Bibó Lajos: Kétlelkű szerelem	44 L
Heltai Jenő: Almokháza	44 L
Smeljev: A pincér	44 L
Edmond Fleg: Mosesdiszkótés	140

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. Telefon: 9-77.